2e JAARGANG — Nr 3 ZONDAG, 2 OKTOBER 1932

Rechtskundig Weekblad

REDACTIE : Italiëlei, 99, Antwerpen
Abonnement : 100 fr. per jaar

Vereeniging zonder winstgevend doel

BEHEER : Lange Leemstraat, 99, Antwerpen
Postchecknummer : 3185.22

INHOUD :

DE VERVLAAMSCHING VAN HET GERECHT.

RECHTSPRAAK.

Burgerlijke Rechtbank van Gent. — 1 Juni 1932. — *Gedeelte verantwoordelijkheid. — Raming van schadevergoeding. — Verzekering.*

Burgerlijke Rechtbank van Hasselt. — 9 Juli 1930. — *Verantwoordelijkheid. - Dagbladschrijver. - Verslag. - Persoonlijke beschouwingen. - Gebeurlijke medeverantwoordelijkheid voor de gedane en herhaalde aantijgingen.*

Rechtbank van Eersten aanleg van Antwerpen. — 22 Juni 1932. — *Wet op het verkeer. - Overtreding beroep. - Vertegenwoordiging van betichte. — Niet betekening binnen de 24 uren van het proces-verbaal. - Laattijdige beteekening schaadt niet de rechten der verdediging.*

Werkrechtersraad van beroep Antwerpen. — 19 Sept. 1932. — *Handelsvertegenwoordiger voor België, tegen vaste kommissie en opgelegde verkoopprijzen, vrij over tijd en eigen werkkracht beschikkende. - Geen bediende bij gebrek aan ondergeschiktheid. — Enkel zakelijke betrekkingen. - Onbevoegdheid der Werkrechtersraden.*

NEDERLANDSCHE RECHTSPRAAK.

Arrondissementsrechtbank van Arnhem. — 26 November 1932. — *Overeenkomst. - Wanverhouding tusschen wederzijdsche verplichtingen. - Nietigheid wegens strijd met de goede zeden.*

FISCALE KRONIEK.

MEDEDEELINGEN.

WETGEVING.

NECROLOGIE.

UIT DE PERS.

RECHTERLIJK LEVEN.

DE VERVLAAMSCHING VAN HET GERECHT

Inleiding tot de bespreking van het vraagstuk der Vervlaamsching van het Gerecht ter vergadering van den Bond der Vlaamsche Rechtsgeleerden op 16 Juli 1932, door Mr Leo Delwaide

Sedert de Vlaamsche volkswil de Belgische Regeering verplichtte, naast de Vervlaamsching van het onderwijs en der Openbare Besturen, ook de vernederlandsching van het Rechtswezen in Vlaanderen ter hand te nemen, werden er bij de wetgevende Kamer verschillende wetsontwerpen op het gebruik der talen in rechterlijke zaken ingediend.

De Kamer geraakte blijkbaar niet wijs uit de verscheidenheid der haar voorgestelde teksten en verzond ze naar eene bizondere Commissie die met het onderzoek en de samenvoeging der verschillende ontwerpen gelast werd.

Begin Juli l.l. besloot deze Commissie hare maandenlange, door uitgebreide tusschenpoozen onderbroken, beraadslagingen met de vaststelling van een ontwerp volgens verslag van Mr. Marck.

Had de verslaggever zijn zin gekregen, dan zou op dit oogenblik het taalstatuut in rechtszaken een voldongen feit zijn en had onze vergadering van heden nog enkel akte te nemen van het gebeurde en eenige vrome wenschen te uiten voor een misschien verre toekomst.

De zucht naar vacantie heeft het echter gehaald op den driftigen ijver van den achtbaren verslaggever.

En zoo is het onze vergadering dan gegund in volle vrijheid de voorgestelde hervorming — een der doeleinden van den Bond van Vl. Rechtsgeleerden — te onderzoeken en te bespreken, met het aanmoedigend vooruitzicht dat de desiderata der Vlaamsche Juristen in deze voor hen zoo belangrijke aangelegenheid nog te geschikter ure en te bekwamer plaats kunnen worden gehoord.

GRONDBEGINSELEN

De Bond der Vlaamsche Rechtsgeleerden heeft herhaaldelijk de beginselen vastgesteld die ten gronde dienen te liggen aan een duurzaam rechterlijk taalstatuut.

Het zijn deze die iedere Vlaamsche hervorming tot basis moet hebben en die zich in dezen stelregel laten samenvatten: « Konsekwente erkenning van de taaleenheid van het Vlaamsche Land met inachtneming van den tweeslachtigen toestand der Brusselsche agglomeratie ».

In het licht van dat fundamenteel beginsel willen wij de voorgestelde hervorming onderzoeken en aan de bespreking van den Bond der Vl. Rechtsgleerden onderwerpen.

Wij meenen, zoodoende, op de meest practische wijze aan de opgedragen taak te beantwoorden.

In afwijking van vroegere ontwerpen regelt het voorstel der Kamercommissie het gebruik der talen voor al de bestaande rechtscolleges van gansch het land en niet alleen in burgerlijke- en handelszaken, maar ook in strafzaken.

Artikelen 1, 2, 9, 15 en 20 vormen de fundamenteele bestanddeelen van het ontwerp, wat betreft de rechtspleging voor gelijk welke rechtcolleges van eersten aanleg in elk der beide taalgebieden, met uitzondering van de Krijgsraden. Zij bepalen dat in Wallonië, voor gansch de rechtspleging in burgerlijke en handelszaken, zoo vrijwillige als gedingbeslissende, en voor gansch de rechtspleging in politie-, boetstraffelijke en crimineele zaken de Fransche taal gebruikt wordt en in Vlaanderen de Nederlandsche taal.

Voor de rechtspleging in de Vredegerechten en Werkrechtersraden van de uitsluitend Vlaamsche Kantons van het Arrondissement Brussel wordt eveneens het verplichtend gebruik der Nederlandsche taal voorgeschreven.

UITZONDERINGEN OP HET BEGINSEL DER EENTALIGHEID

Zijn er uitzonderingen voorzien op deze principieele bepaling waaraan, wat de procedure betreft, de integrale eentaligheid der beide taalstreken ten grondslag ligt?

Er zijn twee uitzonderingen voorzien:

1. Voor de Krijgsraden zal de rechtspleging in het Fransch of in het Nederlandsch gebeuren naar keuze van den verdachte, bij zijne eerste ondervraging door den voorzitter der Rechterlijke Commissie. Indien echter de verdachte voor de procedure eene taal verkiest die hij niet verstaat, wordt er akte van genomen en geschiedt de rechtspleging in de andere taal. Voor de Krijgsraden lijkt ons geen andere regeling mogelijk zoolang de stipte toepassing van de gewestelijke indeeling in het leger niet is verzekerd.

Intusschen voorziet het ontwerp voor het Krijgshof en voor iederen Krijgsraad de inrichting eener Fransche en eener Vlaamsche Kamer en maakt 't de grondige kennis der beide landstalen verplichtend voor den Voorzitter van het Krijgshof, den auditeur-generaal en zijne substituten, de Krijgsauditeurs en hunne substituten en de burgerlijke rechter bij de Krijgsraden.

2. Een tweede uitzondering wordt op het beginsel der eentaligheid gemaakt voor de gemeenten der taalgrensgebieden. Art. 5 bepaalt dat wanneer de verweerder woont in eene Vlaamsche gemeente van een Waalsch ressort of in eene Waalsche gemeente van een Vlaamsch rechtsgebied,

de inleidende dagvaarding in de taal van de gemeente waar de verweerder gehuisvest is, moet worden opgesteld.

Voor de Vredegerechten moet de rechtspleging in de taal van den verweerder worden voortgezet, tenzij deze ervan afziet voor alle verweer en exceptie. Voor de Rechtbanken van eersten aanleg, de handelsrechtbanken of de Werkrechtersraden, kan de Rechtbank, op vraag van den verweerder gedaan voor alle verweer of exceptie, beslissen dat de rechtspleging zal worden voortgezet in de taal der inleidende dagvaarding.

In boetstraffelijke zaken kan de Rechtbank, op vraag van den beklaagde, de voortzetting der rechtspleging in zijne taal bevelen.

Wij voorzien dat de Rechtbanken van eersten aanleg uit Wallonië in wier ressort Vlaamsche gemeenten liggen (Hoei, Verviers, Nijvel) niet gemakkelijk tot voortzetting der rechtspleging in de Nederlandsche taal zullen overgaan om den verweerder of beklaagde voldoening te geven, terwijl de rechtsonderhoorigen der Waalsche Gemeenten in Vlaamsche arrondissementen ongetwijfeld op meer inschikkelijkheid vanwege de Rechtbanken in Vlaanderen zullen mogen rekenen.

De rechtsonderhoorigen der Vlaamsche Gemeenten in Wallonië zijn daarmede in een toestand van inferioriteit tegenover hun lotgenooten der Vlaamsche Arrondissementen. Maar aan de moeilijkheden die zich voor de « verloren » gemeenten van het taalgrensgebied, zoowel op bestuurlijk als op rechterlijk gebied, voordoen lijkt ons geen afdoende oplossing mogelijk, zonder grenswijziging der arrondissementen en provincies in aanpassing met de taalgrens.

De toepassing der integrale eentaligheid in de rechtspleging door alle rechtscolleges zoowel in Vlaanderen als Wallonië — met de uitzonderingen waarop wij wezen — doet de vraag rijzen wat er in strafzaken gebeurt met de verdachten of beschuldigden die de taal der streek waar zij het misdrijf pleegden niet verstaan?

Het ontwerp der Kamercommissie voorziet dat iedere beklaagde die voor een rechtscollege in strafzaken verschijnen moet, dat eene taal bezigt die niet de zijne is, kan vragen dat bij het bundel eene vertaling gevoegd worde van al de processverbalen, verklaringen van klagers en getuigen en deskundige verslagen.

In crimineele zaken kan de beschuldigde vragen door de Kamer van Inbeschuldigingstelling voor het dichtst-bijgelegen Assisenhof zijner taalstreek of voor het Assisenhof van Brabant te worden verzonden. Deze bepaling is echter niet toepasselijk wanneer er in eenzelfde zaak verschillende beschuldigden zijn die niet dezelfde taal spreken. In dat geval kan alleen de meerderheid om verzending naar een Assisenhof der andere taalstreek verzoeken.

Het wetsvoorstel dat verleden jaar door ons medelid Mr. Romsée werd neergelegd voorziet dat ook de Vlaamsche beklaagden die voor eene correctioneele of politierechtbank in Wallonië verschijnen moeten het recht hebben zich naar de dichtstbijgelegen rechtbank eener Vlaamsche provincie te laten verzenden, indien de Waalsche Rechtbank niet behoorlijk met Nederlandsch - kennende magistraten kan worden samengesteld.

Hiertegen is naar onze meening gegrond verzet gerezen.

Indien in crimineele zaken het taalverschil afwijking van het princiep der territorialiteit kan wettigen vanwege de levensbelangen die voor den beschuldigde

op het spel staan, de samenstelling van het rechtscollege en het uitzonderlijke der gevallen, kan men moeilijk verrechtvaardigen dat voor iedere overtreding of delict in Wallonië begaan de Vlaamschsprekende zich naar een rechtscollege zijner taalstreek zou kunnen doen verzenden.

Tegen de opvatting van Mr. Romsée betoogde Mr. Paul Henri uit Luik in dezer voege: « Lorsqu'un Flamand émigre en Wallonie, il y vient ou pour son plaisir ou par intérêt. S'il y commet un délit, qu'il se soumette à la procédure en langue française et qu'il en soit de même du Wallon en Flandre. Il y a, nous le savons, les droits sacrés de la défense, mais à côté de l'inculpé, il y a ceux de la victime qui sera souvent partie-civile, il y a ceux de la collectivité troublée par le délit, il y a la facilité des témoins convoqués à l'audience, S'il est juste qu'un Flamand commettant un délit en Flandre soit jugée dans sa langue nationale, nous ne voyons aucune bonne raison pour renvoyer devant un Tribunal de Flandre un Flamand commettant un délit en Wallonie. Personne ne lui a demandé de venir troubler l'ordre public wallon; qu'il en supporte les conséquences. (Paul Henry. Etude Historique sur l'emploi des langues en matière judiciaire, p. 25).

REGIEM VOOR HET ARRONDISSEMENT BRUSSEL

Wij komen thans tot de regeling die het wetsontwerp der Kamercommissie voorziet voor het arrondissement Brussel.

Voor de Vredegerechten, politierechtbanken en Werkrechtersraden wier rechtsgebied uitsluitend uit Vlaamsche gemeenten bestaat gebeurt de rechtspleging in de Nederlandsche taal.

Voor de Rechtbanken van eersten aanleg en de Handelsrechtbanken te Brussel moet de inleidende dagvaarding in het Fransch opgesteld zijn indien de verweerder in eene Waalsche gemeente gehuisvest is, in het Nederlandsch indien de verweerder in eene Vlaamsche gemeente woont, in het Fransch of in het Nederlandsch, volgens de keuze van den aanlegger, indien de verweerder in eene gemeente der Brusselsche agglomeratie gehuisvest is.

De rechtspleging wordt in de taal der inleidende dagvaarding voortgezet, tenzij de gedaagde voor alle verweer of exceptie, vraagt dat de procedure in de andere taal zou gebeuren. Zijn er meerdere verweerders dan beslist de meerderheid. In geval van gelijkheid beslist de Rechtbank met een gemotiveerd vonnis. Wonen de verweerders in verschillende gemeenten, waarvan de eene Waalsche, de andere Vlaamsche gemeenten zijn, dan wordt de inleidende dagvaarding opgesteld in de taal van de meerderheid der gedaagden. In geval van pariteit heeft de eischer de keuze der taal.

In strafzaken geschiedt de rechtspleging voor de politierechtbank van de Brusselsche agglomeratie en voor de Boetstraffelijke Rechtbank van Brussel in de Fransche of in de Nederlandsche taal naar gelang de verdachte zijne verklaringen in het Fransch of in het Nederlandsch gedaan heeft.

Van dezen regel kan afgeweken worden op uitdrukkelijke verklaring van den verdachte hetzij voor den onderzoeksrechter hetzij voor de Rechtbank.

In geval er meerdere gedaagden zijn in eenzelfde zaak, geschiedt de rechtspleging in de taal waarin de meerderheid hare verklaringen heeft afgelegd of in de taal die door de meerderheid verkozen wordt. In geval van gelijkheid beslist de Recht-

bank en duidt zelf in een gemotiveerde beslissing de taal der rechtspleging aan.

Onze vrienden uit Brussel zullen de bepalingen van het ontwerp betreffende Groot-Brussel hebben te toetsen aan hunne ervaringen en hunne kennis van den toestand.

Ons komt het voor dat de bepaling waarbij in burgerlijke zaken de gedaagde uit Groot-Brussel voor alle verweer en exceptie dient te vragen dat de procedure in de andere taal dan die der inleidende dagvaarding zou geschieden, voor de Vlaamsche rechtsonderhoorigen uit Groot-Brussel een te onvolledige en te zwakke waarborg is dat hun recht op Vlaamsche procedure zal geëerbiedigd worden.

Immers in de overgroote meerderheid der gevallen zal ten gevolge van de verfransching van het zakenleven, de Balie, het korps der pleitbezorgers en deurwaarders de inleidende dagvaarding tegen den Vl. rechtsonderhoorige uit Groot-Brussel in het Fransch geschieden.

Hoe dikwijls zal de vlaamsche gedaagde van de gelegenheid kunnen of durven gebruik maken om de taal der procedure te zien veranderen indien hijzelf daartoe het initiatief moet nemen.

Het ware wenschelijker en doelmatiger, ten einde te voorkomen dat de vlaamsche verweerder tegen wil en dank eene fransche procedure moet voeren dat, bij de eerste verschijning voor de Rechtbank, door den Voorzitter aan den gedaagde gevraagd wordt of hij wenscht dat de taal der rechtspleging Nederlandsch of Fransch weze. In geval de inleidende dagvaarding in eene andere taal is opgesteld dan deze welke de gedaagde voor de rechtspleging verkiest, moet hij recht hebben eene vertaling ervan te vragen.

In strafzaken kan de verdachte voor de Boetstraffelijke Rechtbank te Brussel ter zitting van proceduur-taal veranderen. Om echter drukking vanwege den verdediger, tegen het klaarblijkelijk verlangen van den verdachte in, te beletten bepaalt het ontwerp dat ingeval de verdachte de taal die hij voor de rechtspleging vraagt, niet verstaat, dit in het zittingsblad wordt geacteerd en de procedure in de andere taal wordt voortgezet.

Voor het Assisenhof van Brabant geschiedt de rechtspleging in het Fransch of in het Nederlandsch naar gelang de beschuldigde zich in zijne verklaringen van deze of gene taal bediend heeft, doch onder voorbehoud van hetgeen voorzien wordt door art. 293 van het Wetboek van strafrechtspleging. In geval er meerdere beschuldigden zijn die niet dezelfde taal verkiezen, wordt voor de rechtspleging de taal der meerderheid gebruikt. In geval van gelijkheid heeft de behandeling plaats in het Nederlandsch.

VERBREKINGSHOF EN RECHTSCOLLEGES IN GRAAD VAN BEROEP

Wij moeten thans onderzoeken wat het ontwerp voorziet voor de Rechtscolleges in graad van beroep. Voor deze alsook voor het Verbrekingshof, zal de rechtspleging geschieden in de taal van de bestreden beslissing.

Het beroep tegen vonnissen van een Vredegerecht uit het taalgrensgebied kan echter in de andere taal worden behandeld, wat nog eens de noodzakelijkheid van de aanpassing der grenzen doet uitschijnen.

Het ontwerp behoudt de provincie Limburg bij het rechtsgebied van het Beroepshof van Luik. Hiertegen zijn de bezwaren talrijk.

Eerst en vooral wordt daarmede de taalintegriteit van het rechtswezen in Wallonië verbroken, waartegen reeds herhaaldelijk verzet van Waalsche zijde gekomen is.

Doch, daarenboven, zal de Vlaamsche rechtsonderhoorige uit Limburg zich in het Luiksche gerechtshof steeds bevinden in een toestand van onbeholpenheid, welke ook de Nederlandsche taalkennis weze der Magistraten die aan het Luiksche Beroepshof verbonden zijn.

De Limburgsche rechtsonderhoorige komt in een gerechtshof waarvan de inwendige dienst geheel en uitsluitend Fransch is, waar geen enkele bediende moet aanwezig zijn die hem verstaat en geen enkel opschrift moet aangebracht dat hem in zijne taal terecht wijst.

De inrichting eener uitsluitend burgerlijke Kamer waar in de Nederlandsche taal gepleit wordt is met de huidige samenstelling van het hof practisch onmogelijk, vermits de uit Limburg komende raadsheeren die Nederlandsch kennen slechts vier in getal zijn en dienst doen in strafzaken en in de Kamer van Inbeschuldigingstelling.

De burgerlijke zaken uit Limburg worden thans voor de gewone burgerlijke Kamers van het Hof, samengesteld uit Waalsche Magistraten, aanhangig gemaakt, op enkele uitzonderingen na die tusschen de strafzaken door voor de Kamer samengesteld uit Limburgsche raadsheeren, worden gepleit.

Het abnormale van dezen toestand is onlangs nog op scherpe wijze belicht door het incident dat de Provincieraad van Limburg heeft uitgelokt naar aanleiding eener in het Fransch opgestelde mededeeling van den eersten Voorzitter van het Luiksche Hof, die geen Nederlandsch moet kennen terwijl de Provincieraad met geen Fransche mededeelingen betreffende eene Limburgsche aangelegenheid genoegen wil nemen.

De eenig mogelijke uitweg lijkt de provincie Limburg te voegen bij het rechtsgebied van het Hof van Brussel.

Of het opportuun is Kamers van dit Hof af te vaardigen naar Antwerpen laat ik in het midden.

ALGEMEENE BEPALINGEN

Tusschen de algemeene bepalingen van het ontwerp, die op al de rechtscolleges zonder onderscheid van taalgroep betrekking hebben, vinden wij eerst de sanctie der wet: nietigheid van rechtswege bij niet-naleving der wetsbepalingen, wat een aanmerkelijke vooruitgang op vroegere ontwerpen beteekent.

Verder regelen de algemeene bepalingen het taalgebruik der in-persoon-verschijnende partijen en der getuigen, die steeds hun eigen taal mogen bezigen en, zoo noodig, door een vertaler zullen bijgestaan worden.

Vonnissen, arresten, adviesen, mededeelingen van den Magistraat volgens de taal der rechtspleging.

De deskundigen moeten voor hunne verslagen de taal der rechtspleging gebruiken.

TAAL DER PLEIDOOIEN

De algemeene bepalingen van het ontwerp regelen ook de taal der pleidooien.

Zij huldigen het beginsel dat de pleidooien zullen geschieden in de taal der rechtspleging.

Over het niet gerechtvaardigde bezwaar van ongrondwettelijkheid dat in het verleden tegen dusdanige bepaling werd geopperd, is de Kamercommissie heengestapt.

Art. 23 der grondwet voorziet uitdrukkelijk de regeling van het gebruik der talen in gerechtelijke zaken en niets laat toe te beweren dat deze regeling zich niet tot de pleidooien mag uitstrekken.

Zeventig jaar geleden reeds kwam de Vlaamsche Commissie, ingesteld bij Koninklijk besluit van 27 uni 1856 om over het gebruik der talen in gerechtszaken verslag uit te brengen, tot het besluit dat « de advokaten, griffiers, avoués en deurwaarders in de pleidooien en akten », zich van de taal moeten bedienen welke voor de gerechtshoven en vroedschappen zou worden gebezigd.

De Vlaamsche Commissie van 1856 heeft voor doovemansdeur gepreekt. Alleen in strafzaken werd eene wettelijke regeling ingevoerd die, zooals gekend, de taal van den advokaat aan banden legt met het achterdeurtje dat zoo ruim en vaak zoo spontaan wordt opengezet.

De Kamer-Commissie had dus gelijk zich aan het bezwaar van ongrondwettelijkheid niet te storen en het beginsel: taal der rechtspleging — taal der pleidooien in de wet in te schrijven.

Maar aan dit mooie princiep wordt in volgende bepalingen op gevoelige wijze afbreuk gedaan.

Wij laten onverlet de bepaling waarbij in de zaken der taalgrensgemeenten in eene andere taal dan die der rechtspleging mag gepleit worden.

De eerste deuk aan het beginsel « het pleidooi in de taal der rechtspleging » wordt toegebracht door de beschikking waarbij de Rechtbank, op uitdrukkelijke vraag van de partij, in uitzonderlijke omstandigheden en door eene gemotiveerde beslissing den advokaat kan toelaten voor het pleidooi eene andere taal dan die der rechtspleging te gebruiken.

Dit is eene uitzondering die geldt voor alle advokaten « tegenwoordige en toekomende ». Zij is aan twee voorwaarden onderworpen: uitdrukkelijk verzoek van den client en uitzonderlijke toestanden.

Het verslag van den heer Marck leert ons wat er door « uitzonderlijke omstandigheden » verstaan moet worden. « Bedoeld worden, betoogt de verslaggever, de zwaarwichtige gevallen bij de behandeling derwelke het in het belang der partijen

volstrekt onontbeerlijk voorkomt het gebruik eener andere taal dan die der rechtspleging voor de pleidooien toe te staan met dezen verstande echter dat de taalonwetendheid op zich zelf niet als eene uitzonderlijke omstandigheid mag worden aangenomen. Deze bepaling maakt o.a. mogelijk de tusschenkomst van een buitenlandsch advokaat in een belangrijk proces, alsook het gebruik eener andere taal dan die der rechtspleging voor het pleidooi van een Belgisch advokaat welke de taal der rechtspleging niet kent, maar om zijne buitengewone begaafdheid of bevoegdheid wordt aangesteld om een geding waarin het gaat over het bezit of de eer van een der partijen ».

Men kan gemakkelijk gissen dat zij die aan hun « buitengewone begaafdheid » gedacht hebben de ingevers van dezen uitzonderingsmaatregel geweest zijn.

In de praktijk lijkt hij ons voor de taalhomogeniteit der rechterlijke debatten niet zonder gevaar te zullen zijn.

Ernstiger en belangrijker echter is de uitzondering van art. 4 waarbij aan de advokaten die op het oogenblik van de in voege-treding der wet op de lijst der orde ingeschreven zijn, vrijheid wordt gelaten voor de pleidooien de taal hunner keuze te gebruiken.

Hiermede wordt van de strakke lijn der eentaligheid, die, op enkele details na, door gansch het ontwerp streng wordt gevolgd op beduidende wijze afgeweken. En wij zijn er dan ook van overtuigd dat de Bond der Vlaamsche Rechtsgeleerden al het mogelijke zal willen doen om die beschikking te doen wijzigen.

Vrijheid van taal der pleidooien voor al de thans ingeschreven advokaten, dat beteekent dat Vlaanderen in de eerste 40, 50 jaar geen volledig gaaf rechtswezen zal kennen.

Wanneer wij bedenken welke kapitale plaats het pleidooi in de uitoefening van het advokatenberoep en de behandeling der rechtsgedingen hier inneemt, dan is het duidelijk dat door erkenning van de taalvrijheid der pleidooien de wet haar doel in de Vlaamsche gewesten in aanzienlijke mate kan missen.

Het doel der wet, immers, is niet alleen bepaalde misstanden te doen verdwijnen, waarvan thans iedereen het grievend karakter erkent.

Het doel der wet is ook een Vlaamsche rechtsmacht en een Vlaamschen juristenstand te vormen die kunnen meewerken aan den opbouw der Vlaamsche kultuur.

En het doel der wet is nog voldoening te geven aan het waardigheidsgevoel van het Vlaamsche Volk, dat in de jongste jaren het bewustzijn van zijne persoonlijkheid heeft gekregen, en dat niet langer meer duldt dat hier de rechtsmacht, uiting van de volkssoevereiniteit, wordt uitgeoefend in eene andere taal dan de zijne.

En is nu juist het pleidooi niet een der meest zichtbare bestanddeelen van gansch het rechtsleven?

Het pleidooi is, volgens Edmond Picard, « l'objet principal et le plus visible de la profession. La plaidoirie représente la plus haute expression de l'avocat. C'est surtout en vue de cette fonction qu'elle a été organisée. C'est en plaidant que l'avocat remplit surtout sa fonction sociale... »

Wij mogen het pleidooi niet laten ontsnappen aan de voorschriften die gelden voor al de andere uitingen van het rechterlijk leven, op gevaar af de beteekenis der wet voor lange jaren in beduidende mate te schaden.

In hoeverre kan voor het pleidooi de Nederlandsche taal verplichtend gemaakt worden?

Wij meenen dat, hoe onwrikbaar de Vlaamsche juristen ook vasthouden aan het beginsel dat de taal der rechtspleging ook de taal der pleidooien moet zijn, zij echter, met het oog op de feitelijke toestanden en de gevolgen van het regiem van verfransching dat Vlaanderen gekend heeft, de noodzakelijkheid dienen aan te nemen aan de oudere advokaten de vrije keus van taal voor de pleidooien te laten.

Met oudere advokaten bedoelen wij deze die hunne opleiding hebben gehad en hunne carrière hebben ingezet in een tijd dat de burgerij alleen belangstelde in de publieke zaak en hare kultuur — de Fransche — de eenig geldende kultuur was in Vlaanderen, terwijl de Vlaamsche kultuur nog volkomen machteloos stond.

Dat men confraters zou verplichten in het Nederlandsch te pleiten dan wanneer zij, door de feitelijke omstandigheden, niet in de gelegenheid waren of niet de behoefte kenden zich de Nederlandsche taal machtig te maken, zoo bezwaarlijk te verrechtvaardigen zijn, al zouden zij

slechts den toestand ondergaan die een eeuw lang op Vlaanderen gedrukt heeft.

Maar aan de jongere leden der Balie is de wending der gebeurtenissen in Vlaanderen niet kunnen ontsnappen.

Zij hebben den opgang en de ontwikkeling der Vlaamsche kultuur kunnen vaststellen.

Zij zijn sedert 15 jaar getuige van die zich steeds scherper uitende betrachting van het Vlaamsche Volk: gansch de staatsorganisatie, gansch het openbaar leven in Vlaamsch-België te zien vervlaamschen en in al de uitingen der Volkssoevereiniteit de taal van het Volk te zien bezigen.

Zij kennen anderzijds den invloed der Balie op het politiek, sociaal en kultureel leven en zij weten, door de nieuwe toestanden, dat de Balie, buiten de volkstaal om, hare zending niet zal kunnen vervullen.

Zij hebben gelegenheid gehad de volkstaal aan te leeren.

Hebben zij het niet gedaan, dan zijn zij aan hunne taak te kort gekomen, dan hebben zij hun maatschappelijken plicht verwaarloosd.

Hunne Fransche studiën hebben hun niet belet de Nederlandsche taal machtig te worden, vermits de Vlaamschsprekenden van hunne generatie ook hunne middelbare en hoogere studiën in het Fransch hebben moeten doen.

Indien zij niet in staat zijn in het Nederlandsch te pleiten is dit hun eigen schuld en wij meenen dat het niet te billijken is dat men, om in hunne onkunde te voorzien of de gevolgen hunner gemakzucht te dekken, van het beginsel der eentaligheid van het rechtsleven in Vlaanderen zou afwijken en de draagkracht der wet langer dan noodig zou verzwakken.

Dat dit trouwens ook de meening is van den achtbaren verslaggever der Kamercommissie kan men tusschen de regels van zijn verslag wel lezen. Overigens verdedigde hij zelf verleden jaar op het Congres van den Katholieken Vlaamschen Landsbond te Brussel een tekst waarbij alleen de advokaten, die meer dan 15 jaar op de lijst eener Balie ingeschreven staan, vrij zijn voor de pleidooien eene andere taal dan deze der rechtspleging te bezigen.

Dergelijke bepaling zou er op neerkomen al de advokaten die na den oorlog gepromoveerd zijn te verplichten voor de Vlaamsche Rechtbanken in het Nederlandsch te pleiten. En dit schijnt ons redelijk omdat, met het oog op den nieuwen koers waarop wij wezen, deze pleiters in de gelegenheid geweest zijn hetzij tijdens hunne studiën, hetzij in het begin hunner carrière zich aan de veranderde toestanden in Vlaamsch-België aan te passen.

Wij zouden dan den Bond willen voorstellen bij den achtbaren verslaggever aan te dringen dat hij voor de Kamer — op dit punt — den tekst zou hernemen die hij verleden jaar door de Kath. Vlamingen te Brussel deed toejuichen.

In verband hiermede mag ook de vraag gesteld worden welk de taal der pleitnota's moet zijn. Dienaangaande verklaarde Mr. Marck op voornoemd Congres van den Kath. Vl. Landsbond: « pleitnota's moeten de taal der schriftelijke proceduur volgen ».

Ten gepaste tijde en plaats zou hierover de noodige verduidelijking moeten worden gegeven.

TAALKENNIS DER MAGISTRATEN EN GRIFFIERS

Er rest ons thans nog een woord te zeggen over de laatste bepalingen van het ontwerp die handelen over de taalkennis der Magistraten en griffiers.

Het beginsel dat vooropgezet wordt, doch waarvan de toepassing verdaagd wordt tot zes jaar na de invoege-treding der wet, is dat niemand in het Vlaamsche land in gelijk welke rechterlijke betrekking kan genoemd worden indien hij niet door een examen bewijst dat hij de wet op het gebruik der talen in gerechtszaken kan naleven.

Voor Brussel is een zelfde examen vereischt voor gelijk welke rechterlijke betrekking in de Vredegerechten en de Rechtbank van eersten aanleg alsmede voor de Referendarissen bij de Handelsrechtbank, de rechtskundige adviseurs bij de Werkrechtersraden en de Voorzitters van de Werkrechtersraden in Beroep.

Wij vinden in den tekst geen nadere aanduiding aangaande dit examen.

Worden van het examen ontslagen de meesters in de rechten die door hun diploma zullen kunnen bewijzen in het Ne-

derlandsch een examen te hebben afgelegd in Burgerlijk Recht, burgerlijke rechtspleging, handelsrecht, strafrecht en strafrechtspleging.

De doelmatigheid dezer bepalingen kan worden besproken.

Het beoogde resultaat zal maar ten volle bereikt worden wanneer de magistraten voor het Vlaamsche Land zullen verplicht zijn hunne studies in het Nederlandsch te doen of in die taal een grondig examen af te leggen over alle vakken van het doctoraat in de rechten.

En, intusschen, mogen wij verwachten dat in de rechtscolleges van het Vlaamsche Land alleen magistraten zullen benoemd worden die, met de noodige kennissen der Nederlandsche taal, ook den vereischten gemoedsaard bezitten om de hervorming naar letter en naar geest toe te passen.

Wij wijzen nog op eene volgende bepaling van het ontwerp waarbij voor de Beroepshoven zooveel nieuwe Kamers worden voorzien als er noodig zijn om de toepassing der wet te verzekeren.

Het komt ons voor dat deze bepaling ook tot de Rechtbank van eersten aanleg te Brussel moet worden uitgebreid.

En om te eindigen deze bemerking: het ontwerp bevat geene bepaling betreffende de taal van den inwendigen dienst en de betrekkingen der rechtscolleges, griffies

en Balies, onderling, met openbare Besturen en particulieren.

Waar het ontwerp voor het overige zoo volledig is, en niets aan het toeval overlaat, lijkt dit eene eenvoudige vergetelheid.

De Vlaamsche leden der Antwerpsche Balie hebben, intusschen, met voldoening vernomen dat vanaf 15 September a.s. de rolafroeping ter Handelsrechtbank te Antwerpen in het Nederlandsch zal geschieden.

Wij meenen hiermede deze uiteenzetting te kunnen sluiten.

Wij hebben gedacht niet beter aan het doel dezer vergadering te kunnen beantwoorden dan het wetsvoorstel dat de zaak, die ons heden bezighoudt regelt, tot voorwerp dezer bespreking te maken.

Wij hebben de aanzienlijke verdiensten van het ontwerp onderlijnd en de leemten ervan aangestipt.

Het hoort nu den Bond der Vl. Rechtsgeleerden en vooral zijne leden in het Parlement de hervorming zoodanig te verwezenlijken dat haar doel en hare bestemming zoo integraal mogelijk worden bereikt, opdat de heilzame invloed van een gezond Vlaamsch rechtsleven niet langer meer worde onthouden aan de omhoogstrevende Vlaamsche Volksgemeenschap.

RECHTSPRAAK

BURGERLIJKE RECHTBANK GENT

1 JUNI 1932

Voorzitter: M. De Brabander
Pl.: Mr Van Haelst (St-Niklaas) t/
Mr Neyrinck (Leuven)

GEDEELDE VERANTWOORDELIJKHEID — RAMING VAN SCHADEVERGOEDING — VERZEKERING.

In zake quasidelictueele verantwoordelijkheid raamt de rechter de geleden schade en de overeenkomstige schadevergoeding volgens de bijzonderheden in ieder geval.

De verzekering van het slachtoffer kan niet te rechte van de gevraagde schadevergoeding afgetrokken worden daar de uitgekeerde som geen schadeloosstelling is voor het ongeval dat aan den verzekerde overkwam maar enkel de uitvoering eener verbintenis door het slachtoffer aangegaan.

Chalmet t/ Swartelé

Over de verantwoordelijkheid:

Overwegende dat het ongeval dat den dood van Franciscus Chalmet, zoon van den eischer, veroorzaakte op zeventienden Oktober 1930 geschiedde; dat moest de Rechtbank althans na een verloop van twee jaren een getuigenverhoor bevelen, de ingewonnen getuigenissen dezelfde zekerheid van zakelijke oprechtheid niet zouden opleveren als deze die door de politie onmiddellijk na het feit werden opgenomen al werden zij ook niet gedaan onder eed;

Overwegende dat de onderhoorigen en vaststellingen ter plaatse gedaan door de gendarmerie genoegzaam stof leveren om over de verantwoordelijkheid te beslissen;

Overwegende dat de baan ter plaats des onheils een bocht beschrijft dat rechts van de kasseide richting van Wachtebeke naar Selzaete, op gelijken grond één velobaan loopt en links ook op gelijken grond een aardeweg;

Overwegende dat 's anderdaags der feiten de gendarmerie op den aarden weg sporen van autobanden bemerkte die volgens hare meening overeen kwamen met de indrukken der banden van Swartelé's auto, hetgeen zou bewijzen dat Swartelé's niet den rechterkant der baan heeft gehouden maar wel naar links heeft afgeweken hoogst waarschijnlijk om den bocht dwars door te rijden langs de koord en niet langs den bocht;

Overwegende dat moest er eenigen twijfel bestaan dat de autosporen door de gendarmerie gevonden wel deze zijn van het voertuig van Swartelé moet die twijfel verdwijnen wanneer men de plaats inziet waar de glasscherven gevonden werden; dat deze uitsluitelijk op den linkerkant der baan der kasseide lagen en zelfs tot op den aardeweg waaruit geen ander gevolg dient getrokken of het is Swartelé die links reed;

Overwegende dat luidens artikel 2 van het Koninklijk besluit van 30 December 1929 (art. 8 van het Algemeen Reglement op het verkeer) de wielrijders verplicht zijn daar waar een rijwielbaan bestaat den steenweg aan de andere voertuigen over te laten; dat de eischer op geen afdoende wijze uitlegt om welke reden het slachtoffer dat nochtans op de velobaan reed deze juist heeft verlaten bij het aankomen in de bocht en den steenweg in de richting van den aarden zijweg heeft overgestoken; dat weliswaar de eischer inbrengt dat de velobaan in herstelling zijnde het onmogelijk was er op te rijden, maar dat van die omstandigheid geene melding wordt gemaakt noch in de onderhooringen der getuigen noch in de bestatigingen der gendarmerie;

Overwegende dat daaruit vloeit: ware Swartelé op zijnen rechterkant gebleven en Chalmet op de velobaan het ongeluk niet zou voorgevallen zijn; dat ieder van hen een gelijke fout begaan hebbende, de helft der verantwoordelijkheid moet dragen;

Overwegende dat in zaken van delictueele of quasi delictueele verantwoordelijkheid de rechter de herstelling raamt welke volgens de bijzonderheden van ieder geval aan het slachtoffer of zijne erfgenamen dient te worden toegekend;

Overwegende dat Franciscus Chalmet werkzaam was in de N. V. Purfina waar hij een gemiddeld jaarlijksch arbeidsloon genoot van negen duizend zes honderd fr., dat men gelet op den leeftijd van het slachtoffer, op de omstandigheid dat hij nog zijn legerdienst moest voltrekken en op het feit dat in den arbeidersstand waartoe het slachtoffer behoorde de jongelieden en enkele uitzonderingen na voor den ouderdom van 25 jaren in het huwelijk treden of ten minste het ouderlijk huis verlaten, mag aannemen dat de eischer slechts hoogstens gedurende een vijftal jaren van het loon van zijn zoon zou genoten hebben; dat diensvolgens de vergoeding der materieele schade aan Chalmet berokkend door den door van zijn zoon op de som van vijf en twintig duizend frank mag geschat worden;

Overwegende dat de som van twee duizend frank voor begrafeniskosten dient verworpen daar deze toch vroeg of laat door de erfgenamen dienen betaald te worden;

Overwegende dat de zedelijke schade en meer bepaaldelijk-het verdriet den eischer berokkend door het afsterven van zijn zoon niet in geld kan worden geschat; dat echter dit zedelijk lijden eenige vergoeding vergt vanwege hem die het veroorzaakte. Dat deze vergoeding in billijkheid mag vastgesteld worden op tien duizend frank;

Overwegende dat de algeheele schade door den eischer geleden dus beloopt tot vijf en dertig duizend franken;

Overwegende dat het slachtoffer verzekerd was op het leven ten voordeele zijner erfgenamen en deze, tengevolge van zijn afsterven, een som ontvingen van twintig duizend frank;

Overwegende dat de verweerder ten onrechte houdt staan dat in alle geval het bedrag der gevraagde schadevergoeding met deze som van 20.000 fr. moet verminderd worden;

Overwegende dat bovengemelde som geene schadeloosstelling is voor het ongeval dat aan den verzekerde overkwam maar enkel de uitvoering eener verbintenis eertijds door het slachtoffer aangegaan op eigen initiatief en met eigen penningen ten einde over geldmiddelen te beschikken bij ongeval (zie Goedseels « Du Cumul des indemnités-accident et des indemnités-assurance, Revue Générale Assurances et Responsabilités, 1931, N° 850);

Overwegende dat deze verzekeringsvergoeding de tegenwaarde daarstelt der premiën die de verzekerde bij middel van zijn loon uitbetaalde (Hof van Beroep Brussel, 17-12-24, Rev. Génér. Assur. et resp., 1931, N° 357.1);

Dat de verantwoordelijke dader van het ongeval dus geen voordeel mag halen bij eene vergoeding waarover de verzekerde, in onderhavig geval, het slachtoffer, recht kreeg omdat hij blijk gaf van vooruitzicht en zich opoffering getroostte om zich zelf of zijn naastbestaanden tegen de gevaren van het bestaan te beveiligen (zie Gérard Accidents aux personnes, N° 661).

Tegeneisch:

Overwegende dat uit de hierbovenstaande beschouwingen volgt dat Chalmet met de helft der verantwoordelijkheid belast is; dat de eisch van Swartelé dus gegrond is maar dat Swartelé nochtans het bewijs niet inbrengt van het bedrag der beweerde schade; dat het vernieuwen der ruit en het herstellen der schildering de som van duizend frank niet zal te boven gaan.

Om deze redenen:

De Rechtbank, alle verdere en strijdige besluitselen als ongegrond van de hand wijzend en beslissend zoowel op den eisch als op den tegeneisch: zegt dat Chalmet Franciscus en Swartelé elk voor de helft verantwoordelijk zijn voor het ongeluk waarin eerstgenoemde den dood vond;

Veroordeelt Swartelé te betalen aan Jan Baptist Chalmet de som van 35.000: 2 = 17.500 frank en Chalmet aan Swartelé de som van 1.000: 2 = 500 frank.

En aangezien ieder der partijen gedeeltelijk in het ongelijk gesteld wordt verwijst hen elk in de helft der kosten.

BURGERLIJKE RECHTBANK HASSELT

9 JULI 1930

Voorzitter: M. Bamps
Bijzitters: MM. Byvoet en Cox
Pl.: Mr Cools en Mr Geraets

VERANTWOORDELIJKHEID — DAGBLADSCHRIJVER — VERSLAG — PERSOONLIJKE BESCHOUWINGEN — GEBEURLIJKE MEDE-VERANTWOORDELIJKHEID VOOR DE GEDANE EN HERHAALDE AANTIJGINGEN.

Een dagbladschrijver die verslag uitbrengt over een zitting in den Provincieraad gehouden neemt de gebeurlijke verantwoordelijkheid van den spreker over, wanneer hij door het bijvoegen van persoonlijke beschouwingen, meer nadruk legt op de gedane aantijging.

Olyff t/ Gruyters

Aangezien aanlegger niet betwist dat op 14 April l.l., in buitengewone zitting van den Provincieraad, een der leden van den Raad, in zijne tegenwoordigheid uitdrukkelijk verklaarde « De liberale pers leeft van zuiver geld en ik zou kunnen bewijzen dat het voor U persoonlijk Mijnheer Gruyters, met uw mandaat van bestendig afgevaardigde, niet hetzelfde is wat bijzondere zaken betreft »;

Aangezien de leden der Provincieraden niet bevrijd zijn door de schikkingen van artikel 44 der Grondwet en dat bijgevolg deze aantijging lasterlijk is zoo zij niet uit plichtsbesef, maar kwaadwillig en zonder eenig bewijs, werd vooruitgezet (Schuurmans d. I, bl. 187 O.);

Aangezien een dagbladschrijver de gebeurlijke verantwoordelijkheid van den spreker niet overneemt wanneer hij er zich toe beperkt, ten titel van inlichting en zonder eenige kwade bedoeling, trouw verslag uit te brengen over de rede van spreker, doch dat hij zijn recht als verslaggever te buiten gaat wanneer hij, verre van te zeggen dat hij een uitgesproken lasterlijke aantijging voor rekening laat van den spreker, dezes woorden, zonder ze te beamen, ze nochtans omkleedt met persoonlijke beschouwingen die op de aantijging meer nadruk leggen en deze in een zoodanig daglicht stellen, dat de lezer door het persoonlijk optreden van den

schrijver, geneigd is meer geloof te hechten aan de echtheid van het aangetijgde (Vergelijkt Cass. 11 April 1904. Pas. 199; Aarlen 29 Maart 1932. Pas. 1913, IV, 3; P B. V° Compte Rendu n° 32);

Aangezien er te dezen opzichte, vooreerst aan te merken valt dat de aangeklaagde zinsnede, in verweerders weekbladen is weergegeven in den loop, niet zoozeer van een verslag maar veeleer van een artikel, omkleed met persoonlijke beschouwingen en onder de bijzondere hoofding « Meester Gruyters met zijn kunstsprongen » Maître Gruyteers dans ses exercices de haute voltige »;

Aangezien een « artikel » een schrijven doet vermoeden van de hand van den uitgever, dewelke verantwoordelijk is voor de echtheid zijner beweringen (Schuurmans d. II, bl. 106);

Aangezien zulks nochtans niet kan volgehouden worden voor wat betreft de gewraakte aantijging, daar de stelier van het artikel deze doet voorafgaan van den naam van den spreker die ze uitbracht; doch dat de voormelde hoofding en de gebruikte artikelvorm een persoonlijke inmenging van den dagbladschrijver daarstellen en meer nadruk leggen op de geloofwaardigheid der aantijging;

Aangezien men tot de overtuiging komt dat stelier van het gewraakte artikel persoonlijk als bijbedoeling had, meer kracht bij te zetten aan de aantijging, wanneer men nagaat dat, maanden lang reeds, aanlegger bitsig aangevallen werd in verweerders bladen en dat bij die gelegenheid, uitdrukkingen en zinsspelingen gebezigd werden, die ter nauwernood geduld kunnen worden tijdens een kiescampagne;

Aangezien deze overtuiging een zekerheid wordt, wanneer men vaststelt dat de aantijging, ter zitting van den Raad geuit werd te midden van een zoodanig gewoel en lawaai dat het best te veronderstellen was, gezien aanleggers gekende repliekvaardigheid, dat deze ze zelfs niet eens hoorde, terwijl verweerders niet het minste gewag maken van dit rumoer en de aangeklaagde zinsnede enkel doet volgen van de persoonlijke beschouwing « Meester Gruyters gaat zonder meer voort » « Maître Gruyters continue sans plus »;

Aangezien verweerders door het toevoegen dezer beschouwing in de aangehaalde omstandigheden, ongetwijfeld beoogd hebben bij hun lezers den indruk te verwekken, dat de aantijging wel gegrond zou kunnen zijn, dewijl aanlegger dit zonder eenig protest, zoo maar liet gezeggen;

Aangezien het den verweerders ten goede komt, dat zij onmiddellijk de terechtwijzing van den aanlegger inlaschten in hun bladen, doch dat, voor wat de vlaamsche bladen betreft, het wederantwoord der betrokkene verweerders, de aantijging wederom in het zelfde daglicht stelde en een zelfden geest van verdachtmaking deed ontstaan als tevoren door hen aan de feiten gegeven was geworden;

Aangezien het niet ter zake dienend schijnt om na te gaan of de zin: « ik houd mij ter zijner beschikking, zoo hij meer uitleg verlangt » al of niet uitgesproken is geworden door het raadslid, wijl in alle geval deze woorden opgesloten lagen in de bewering van den spreker, dewelke beweerde te kunnen bewijzen wat hij vooruitzette;

Aangezien niet het minste bewijs werd ingebracht van de echtheid der zware beschuldiging tegen aanlegger geuit en dat bijgevolg de gezochte bekendmaking derzelve, in de omstandigheden waarin dit geschiedde, lasterlijk is ten opzichte van den aanlegger;

Aangezien aanlegger nochtans ten onrechte volhoudt, dat verweerders persoonlijk de beschuldiging staande hielden, alswanneer zij enkel de mogelijke echtheid ervan beter deden uitschijnen;

Aangezien dien ten gevolge de redenen tot een zware veroordeeling door aanlegger aangevraagd grootendeels wegvallen;

Aangezien het niet het minste in verweerders bedoeling lag, aanlegger te treffen in zijn beroep van advocaat en dat een schade uit dien hoofde niet bewezen is;

Aangezien de rechtbank overigens in aanmerking dient te nemen dat aanlegger als politiek gekozene bloot staat aan een kritiek die natuurlijkerwijze des te heftiger mag zijn, daar hij het was als verslaggever, die de verkiezing van een der verweerders als Provinciaal Raadslid, deed verwerpen en dat hij het eveneens was, die in voormelde zitting van den Provincieraad, in bitsige bewoordingen de vermeende laakbare handelwijze van sommige provinciebladen waartusschen verweerders de hunnen meenden te moeten er kennen, aan de kaak stelde;

Aangezien het afkondigen van dit vonnis in verweerders Vlaamsche bladen, be-

nevens de gezamenlijke veroordeeling tot de kosten, van aard is om den aanlegger volledig in zijn eer te herstellen;

Aangezien het blad « Les Nouvelles » de terechtwijzing aan den aanlegger breedvoerig inlaschte en er geen wederantwoord op gaf vooraleer de dagvaarding beteekend werd; dat in die omstandigheden, te dien opzichte, de veroordeeling tot de kosten volstaat voor aanleggers eerherstel;

Om deze beweegredenen:

De rechtbank alle verdere besluitselen van de hand wijzende verleent akte aan den aanlegger dat hij zijn eisch schat op meer dan tien duizend frank voor elk der verweerders;

Verklaart zijnen eisch ontvankelijk en gegrond, doch zeer overdreven in zijne beraming der vergoeding tot eerherstel;

Veroordeelt verweerders om in hunne bladen « Vrije Limburg » en « Nieuw Limburg » op eigen kosten het tegenwoordig vonnis in zijn geheel, met uitzondering nochtans der kwaliteiten, vooraan op de eerste bladzijde, in gewonen druk, in te lasschen binnen de acht dagen van dezes beteekening;

Wijst aanlegger af van het overige van zijnen eisch en veroordeelt verweerders tot de kosten.

RECHTBANK VAN EERSTEN AANLEG VAN ANTWERPEN

8e KAMER (zetelende in graad van beroep) — 22 JUNI 1932

Voorzitter: M. Castelein
Rechters: MM. Van der Donckt en Laureyssens
Op. Min.: M. Sabbe
Pl.: Mr Collin

WET OP HET VERKEER. — OVERTREDING. BEROEP. — VERTEGENWOORDIGING VAN BETICHTE. — NIET BETEEKENING BINNEN DE 24 UREN VAN HET PROCES-VERBAAL. — LAATTIJDIGE BETEEKENING SCHAADT NIET DE RECHTEN DER VERDEDIGING.

De vertegenwoordiging van betichte, zelfs wanneer gevangenzetting kan opgelegd kan opgelegd worden, is toegelaten aan de Rechtbank van eersten aanleg zetelende als rechtbank van beroep. Art. 185 van het W.S.R.P. dat die vertegenwoordiging slechts toelaat indien geen gevangenisstraf voorzien is, dient beperkt te worden als enkel betrek hebbende op de rechtbanken zetelende in strafzaken in eersten aanleg.

Eene laattijdige beteekening van het proces-verbaal schaadt niet de rechten der verdediging doordat men beweren zou, dat wegens deze laattijdige beteekening, de verdediging in de onmogelijkheid werd gesteld zekere feiten te bewijzen die naar hare meening van het grootste belang zouden zijn.

Open. Min. t/ Claus

Aangezien het beroep regelmatig is geschiedt;

Aangezien de beklaagde ter zitting vertegenwoordigd is door Mr Fernand Collin, advocaat, krachtens eene geregistreerde bijzondere volmacht;

Aangezien krachtens artikel 152 van het Wetboek van Strafvordering beklaagde voor de politierechtbank mag verschijnen bij middel van eenen bijzonder gemachtigde welke ook de overtreding zij voor dewelke hij is vervolgd;

Aangezien het hier geldt eene behandeling in tweeden aanleg van eene strafvordering wegens overtreding op de reglementen van het vervoer die tot de bevoegdheid van den politierechter behooren;

Aangezien de beginselen welke desbetreffend de rechtspleging beheerschen in eersten aanleg verder toepasselijk blijven voor de Boetstraffelijke rechtbank zetelende als rechtbank van beroep ingevolge artikel 176 van het Wetboek van Strafvordering; dat artikel 185 van gezegd wetboek dient beperkt te worden als enkel betrek hebbende op de rechtbanken zetelende in strafzaken in eersten aanleg — Verbrekingshof 16 Juni 1930 Pas. 247, I, 1930 — Zie Goldstein en Van Roey. Traité juridique et pratique du Roulage et de la Responsabilité pénale des automobilistes n° 833-834 en 835. Revue Ass. et Resp. 1929 367, nos 19 en 20;

Aangezien het blijkt dat het uit de omstandigheden is gesproten dat het proces-verbaal opgemaakt ten laste van betichte niet binnen de vier en twintig uren aan hem is kunnen beteekend worden;

Dat het hieruit niet volgt dat het proces-verbaal nietig is maar wel dat het enkel geldt tot tegenbewijs;

Dat beroeper tevergeefs beweert dat de rechten der verdediging niet zouden gevrijwaard zijn om rede dat hij in de onmogelijkheid is gesteld door de laattijdige beteekening van het proces-verbaal zekere

feiten te bewijzen die hij van het grootste belang oordeelt te zijn;

Aangezien nochtans betichte voor de eerste maal onderhoord de overtreding niet heeft ontkend, of ten minste de mogelijkheid ervan heeft aangenomen;

Aangezien de feiten die de verdediging had willen bewijzen niet afdoende zijn om de overtreding weg te nemen.

Om deze redenen:

De Rechtbank zegt dat beroeper regelmatig is verschenen door Mr Fernand Collin, advocaat, krachtens eene geregistreerde bijzondere volmacht.

Aanvaardt de Rechtbank het beroep;

En rechtdoende ten gronde:

Aangezien de betichting bewezen is gebleven en dat de straf, daardoor uitgesproken door den eersten rechter in evenredigheid met de zwaarwichtigheid van 't gepleegd feit is.

Om deze redenen en voor degenen vermeld in het vonnis a quo, aanvaardt de Rechtbank het beroep, en, er op rechtdoende tegensprekelijk, bekrachtigt het vonnis waarover beroep om door het Openbaar Ministerie uitgevoerd te worden volgens zijnen vorm en inhoud en verwijst betichte tot de kosten.

WERKRECHTERSRAAD VAN BEROEP ANTWERPEN

19 SEPTEMBER 1932

Voorzitter: M. H. Van Oekel
Pl.: Mr E. Smets t/ Mr R. De Jongh

HANDELSVERTEGENWOORDIGER VOOR BELGIE, TEGEN VASTE KOMMISSIE EN OPGELEGDE VERKOOPPRIJZEN, VRIJ OVER TIJD EN EIGEN WERKKRACHT BESCHIKKENDE — GEEN BEDIENDE BIJ GEBREK AAN ONDERGESCHIKTHEID — ENKEL ZAKELIJKE BETREKKINGEN — ONBEVOEGDHEID DER WERKRECHTERSRADEN.

Wanneer eene buitenlandsche firma een algemeen vertegenwoordiger voor België aanstelt voor den verkoop harer produkten in België, tegen vast overeengekomen kommissie op dezen verkoop, en dat de vertegenwoordiger vrij over zijne werkzaamheden en zijnen tijd beschikt, en die regelt en inricht naar eigen goeddunken, zonder toezicht van de lastgeefster, ontbreekt tusschen partijen het door de wet gevergde element van gezag en ondergeschiktheid om in de verhoudingen tusschen partijen een dienstcontract te zien.

Elk geschil tusschen zulke partijen valt buiten de bevoegdheid der Werkrechtersraden.

N. V. Brabant t/ Vloeberg

Aangezien de oorspronkelijke vordering er toe strekt, de verweerster, thans beroepster, te doen veroordeelen tot het betalen van 11.296,77 fr. zijnde het beweerd bedrag van zes maanden kommissieloon ten titel van schadevergoeding voor onrechtmatig verbreken van het dienstkontrakt door de beroepster op 30 Okt. 1931;

Dat het vonnis a quo van den Werkrechtersraad van Eersten Aanleg van Antwerpen deze vordering inwilligende, de verweerster, thans beroepster, heeft veroordeeld tot het betalen van gezegde som van 11.296,77 fr.;

Aangezien de beroepster besluit tot de hervorming van het vonnis a quo en tot de onbevoegdheid van den Werkrechtersraad, en alleszins tot de afwijzing van de vordering, en in ondergeschikte orde tot het bevelen van een deskundig onderzoek, of, nog meer bijkomend, tot het bevelen van een getuigenverhoor; terwijl de beroepene besluit tot de eenvoudige bekrachtiging van het vonnis a quo;

Aangezien de beroepster hare uitzonring van onbevoegdheid steunt op de volgende driedubbele bewering:

1) Dat het ingeroepen kontrakt, gesloten in Holland, met eene Hollandsche firma, en met de bedoeling den verkoop der produkten dezer Hollandsche firma in België te regelen, dient te worden beheerd, en de geschillen daaromtrent te worden beslecht door de Belgische wetgeving maar door en volgens de Hollandsche wet, zijnde de « lex loci contractus », en dat hierdoor het huidig geding aan de bevoegdheid der Belgische werkrechtersraden zou ontsnappen;

2) Dat de oorspronkelijke aanlegger, Vloeberg, als algemeen vertegenwoordiger van de beroepene maatschappij in België, niet de hoedanigheid van bediende maar van een zelfstandig werkend handelsman had, en diensvolgens de tusschen hem en de beroepster gerezen geschillen niet vallen onder de bevoegdheid van de Werkrechtersraden;

3) Dat eindelijk het gemiddeld over de twee laatste jaren berekende jaarlijksch kommissieloon van den oorspronkelijken aanlegger de 24.000 fr. overtreft, en diensvolgens om deze derde reden het geschil aan de bevoegdheid der Werkrechtersraden zou zijn onttrokken;

Dat, verder ten gronde pleitende, de beroepster beweert, alleszins, bij de veronderstelde bevoegdheid van de Werkrechtersraden, zij gerechtigd was den oorspronkelijken aanlegger zonder den wettelijken opzeg te ontslagen om de zwaarwichtige reden, die zij, bij aanbevolen schrijven van ontslag van 30 Oktober 1931, aan den beroeper beweert te hebben kenbaar gemaakt, zegge, omdat deze, spijts de herhaalde aanmaningen van de beroepster, weigerde verantwoording en afrekening te geven over sommen die hij, ten bedrage van ruim 5.000 fr., sedert maanden voor rekening van de beroepster had ontvangen;

Aangezien, vóór alles, dient gevonnist te worden over de ingeroepen uitzondering van onbevoegdheid van de Werkrechtersraden;

Aangezien hieromtrent partijen, welke ook hunne meeningsverschillen mogen zijn betrekkelijk al de andere geschilpunten, tot akkoord zijn om te erkennen: dat de beroepster den beroepene bij regelmatig kontrakt als haren algemeenen vertegenwoordiger voor den verkoop harer produkten in België had aangesteld voor eenen termijn van drie jaren, eindigende op 1 Januari 1934. (Cfr. inleidende dagvaarding en besluitselen op beroep van beroepene en besluitselen van eersten aanleg van beroepster);

Dat hem uit dien hoofde eene kommissie van 5 t. h. bij kontrakt werd toegekend op al de bestellingen uit België, zoowel rechtstreeksche als onrechtstreeksche, met daarenboven eene tegemoetkoming van 1.000 fr. voor reiskosten;

Dat Vloeberg, van vóór zijn in betrekkingtreden met de beroepster, een aanzienlijke kliënteel in België bezat; dat de beroepster zich het recht ontzegde de kliënten in België zelf te bezoeken (Cfr. besluitselen van beroepene);

Dat verder de beroepster eenerzijds aanvoert: dat Vloeberg als generaal-vertegenwoordiger voor België volledig zelfstandig werkte, zonder eenige orde of opdracht te krijgen van de beroepster, op de wijze die hem beliefde, waar en wanneer het hem beliefde, zonder toezicht of tusschenkomst van beroepster, en dat hij trouwens nog andere artikels verhandelde dan die van beroepster en voor andere huizen werkte (Cfr. besluiten van beroepster in Eersten Aanleg);

Terwijl de beroepene, zonder uitdrukkelijk deze bewering en opvatting van de beroepster te betwisten of tegen te spreken, integendeel, in hare besluitselen op beroep in dezelfde orde van gedachten aanvoert: « dat, wanneer in het begin van » 1931, zijnde dus na meer dan een jaar » der kontraktueele betrekkingen tus- » schen partijen, de vroegere vennoot- » schap N. V. Van der Stuyck in N. V. » Brabant werd herschapen, en Mr. Twee- » dy mede in de zaak trad, deze laatste » beweerde zich volledig op de hoogte te » doen stellen van de Belgische klienteel » van den beroepene en wekelijks ver- » slagen van Vloeberg te ontvangen, en » dezen bij het bezoek der belangrijkste » kliënten te vergezellen, dat hij dan, Mr. » Vloeberg, die handelwijze met weinig » geestdrift beoordeelde, daar dit alles » niet voorzien was bij het kontrakt ».

Aangezien uit deze door partijen wederzijdsch verstrekte en overeenstemmende inlichtingen, blijkt, dat de eenige verplichting die Vloeberg als algemeen vertegenwoordiger van de beroepster in België had, was, zich voor den verkoop dezer produkten aan de hem opgegeven prijzen te houden, maar dat voor het overige hij vrijelijk over zijnen tijd en zijne werkkracht beschikte, de eene en de andere inrichtende en gebruikende buiten alle bevelen, onderrichtingen, en kontrool van wege de beroepster;

Dat hieruit dus blijkt dat er tusschen partijen enkel zakelijke betrekkingen zijn gelegd en geregeld geworden, en dat alle verband van ondergeschiktheid van de beroepene tegenover de beroepster volledig ontbreekt in deze verhoudingen;

Aangezien het juist deze verhouding van ondergeschiktheid tusschen partijen is die het dienstkontrakt als dusdanig kenmerkt, en dat diensvolgens de gedingvoerende partijen niet kunnen beschouwd worden als hebbende wederkeerig gestaan in de banden van een dienstkontrakt;

Aangezien dientengevolge de betwisting over de voorgebrachte vordering, buiten de bevoegdheid valt van de Werkrechters-

raden, zooals die wordt omschreven door de inrichtingswet van 1926, meer bepaaldelijk door artikel 43 der zelfde wet; (Cfr. arrest 30 Nov. 1930: Janseghers t. Van Tilburg en Kenis. Werkrechtersraad van Beroep van Antwerpen);

Aangezien deze onbevoegdheid ratione materiae vaststaande, het zonder doel noch nut is de andere gronden tot staving van de uitzondering van onbevoegdheid te onderzoeken evenmin als de wederzijdsche verdedigingsmiddelen ten gronde.

Om deze redenen:

De Werkrechtersraad van Beroep, Kamer voor Bedienden, alle verdere en tegenstrijdige besluitselen verwerpende, verklaart het beroep regelmatig in den vorm en ontvankelijk, en daarover recht doende, doet het eerste vonnis te niet, hetzelve hervormende en doende wat de eerste rechter hadde moeten doen, verklaart voor recht dat de Werkrechtersraden onbevoegd zijn om over het geschil uitspraak te doen en veroordeelt den beroepene tot de kosten van Eersten Aanleg en van beroep.

Nederlandsche Rechtspraak

ARRONDISSEMENTSRECHTBANK TE ARNHEM

26 NOVEMBER 1931

Voorzitter: M. Jhr. Quintus
Rechters: M.M. Van Nievelt en Hütschler
Pl.: Mr Jacobs t/ Mr Donath

OVEREENKOMST. — WANVERHOUDING TUSSCHEN WEDERZIJDSCHE VERPLICHTINGEN. — NIETIGHEID WEGENS STRIJD MET DE GOEDE ZEDEN.

Wanneer in een overeenkomst de wanverhouding tusschen de wederzijdsche verplichtingen in 't oog springt is deze overeenkomst strijdig met de goede zeden en aldus nietig.

Comptoir du Nord te Brussel (Donnay) t/ K. F. St.

Overwegende in rechte:

dat als niet tegengesproken vaststaat dat het uitgangspunt van het tusschen partijen overeengekomene is geweest, geldgebrek aan den kant van gedaagde en een aanbod van eischer — in den vorm van een advertentie — van het verleenen van credieten van boven de f. 50,— tegen 6 % rente onder strenge discretie;

dat dientengevolge tusschen partijen werd aangegaan krachtens aanvraag van gedaagde — wel is waar bij 2 formulieren doch beide van denzelfden datum — één overeenkomst opgenomen in 't contract van 3 Januari 1930, zoodat allereerst moet worden nagegaan of die overeenkomst als in strijd met de goede zeden nietig is;

Overwegende dat volgens die overeenkomst in haar geheel beschouwd de eischer zich verplichtte om aan gedaagde bruto f. 175,— in verbruikleen en na 10 jaar als spaarkapitalisatie f. 1750,— te verstrekken, terwijl gedaagde zich verplichtte:

1. vooruit te betalen als rente over 2 jaar f. 22,— plus f. 12,— voor kosten, zoodat die bedragen van het in leen te ontvangen bedrag werden afgehouden en hij revera slechts f. 141,— ontving;

2. om het bedrag van f. 175,— te betalen in 24 maandelijksche termijnen van f. 7,32 en, dat bij ongebreke blijven met één termijn 't geheele bedrag opvorderbaar zou zijn;

3. zijn inboedel ter waarde van fr. 2000 tot zekerheid voor de betaling van die f. 175,— door verkoop met beding van wederinkoop ten behoeve van eischer te verbinden;

4. z.g. spaarbrieven te nemen tot een z.g. kapitaalwaarde van f. 1750,—, waarop hij gedurende 10 jaar in maandelijksche termijnen van f. 12,25 zou hebben te storten f. 1470,—, terwijl hij dan voorschreven vordering zou hebben op een buitenlandschen bankier handelende onder den naam van Comptoir du Nord te wiens opzichte de Commissaris van Politie te Zeist zich geroepen heeft gevoeld in het Algemeen Politieblad van 7 Mei 1931 Afd. G., pag. 472 onder nr 914, in 't algemeen belang te waarschuwen;

5. de eerste jaarstorting ad 12 × 12,25 in ieder geval te storten d.i. te sparen;

6. goed te vinden:

a. dat na verloop van 30 dagen na een niet gedane maandelijksche storting de kapitaalbrief zou ophouden geldig te zijn en het contract van rechtswege zou zijn ontbonden;

b. dat 't niet voldaan gedeelte van die eerste jaarstorting dan onmiddellijk opeischbaar zou worden en die geheele storting d.w.z. f. 147,— verbeurd zou zijn;

c. dat na « regelmatige » stortingen gedurende drie jaar de afkoopwaarde slechts zou bedragen het totaalbedrag der stortingen minus de geheele eerste jaartermijn zonder eenige rentevergoeding;

d. dat slechts binnen 3 maanden na de laatste onbetaald gebleven termijn, het contract zou kunnen worden hersteld na betaling van den achterstand plus samengestelde intrest ad 6 %;

e. dat alle aanslagen en belastingen door welke autoriteit geheven of te heffen op stortingen, hoofdsom of renten te zijnen laste zouden komen;

f. dat hij per kapitaalbrief — zijnde het bedrag van de hoofdsom onnoodig verdeeld over vier stukken — f. 2,50 zegel en administratiekosten had te betalen, terwijl de zegelkosten slechts f. 0,50 per stuk bedroegen;

7. om, tot zekerheid voor al 't verschuldigde te cedeeren alles wat hij onder welke benaming, in welke vorm of hoedanigheid ook van derden genoot of zou genieten, te vorderen had of te vorderen zou krijgen, en f. 25,— boete te betalen indien hij zijn salaris, loon of provisie geheel of gedeeltelijk aan derden cedeerde of verpandde;

dat de wanverhouding tusschen bovenstaande wederzijdsche verplichtingen zoo zeer in 't oog springt dat het geen betoog meer noodig heeft om te beslissen dat een overeenkomst met die verplichtingen tot inhoud, strijdt met de goede zeden en aldus nietig is;

dat dit te meer klemt nu eischer — door zijn vertegenwoordiger alhier — destijds Vondellaan nr 3, twee maal bellen — wist dat gedaagde allerminst zocht een beleggingswijze voor een geldsurplus (spaarpenningen) doch dringend moest voorzien in een geld tekort, zoodat hij heeft geweten dat gedaagde niet in staat zou zijn om gedurende 24 maanden prompt op tijd maandelijks behalve de aflossing op de geldleening ook nog f. 12,25 over te sparen, hij dus de wanpraestatie van gedaagde beoogde om zoodoende voor de ongeveer f. 150,— verstrekte gelden terug te ontvangen f. 175,68 plus f. 147,— een en ander verzekerd door koopcontract van inboedel en door cessies;

dat hiertegen niet af zou doen of eischers vertegenwoordiger den nooddruftigen gedaagde te voren van een en ander zou hebben ingelicht, doch die bewering bovendien vrij naïef voorkomt, omdat het voor de hand ligt dat een vertegenwoordiger in dergelijke zaken, wiens belooning pleegt te bestaan in provisie en inningsprocenten over de door hem afgesloten posten, zijn a.s. slachtoffer niet zal voorhouden de voor dezen zoo bezwarende voorwaarden d.w.z. de strop die voor hem gereed ligt en waarvan 't toetrekken slechts wacht tot op het oogenblik waarop hij door onderteekening van het contract, zijn hoofd daarin zal hebben gestoken;

dat het hierbij ook de aandacht verdient dat die bezwarende voorwaarden wat spaarbrieven betreft wel staan gedrukt aan de achterzijde van het desbetreffend aanvraag formulier dat aan den aanvrager aan de voorzijde allicht ter teekening zal worden voorgelegd en dan in 't bezit van eischer blijft doch niet in het contract zelf dat als zoodanig meer kans heeft om door de tegenpartij gelezen te worden, wordende daarin slechts gesproken, « van de voorwaarden hem volkomen bekend »;

dat op voorschreven grond de aan de vordering in conventie ten grondslag gelegde overeenkomst als in strijd met de goede zeden nietig moet worden verklaard en zoodoende de subsidiair ingestelde vordering in reconventie buiten beschouwing moet blijven;

Gezien artikel 56 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering.

Recht doende in naam der Koningin:

Verklaart de bij dagvaarding gestelde overeenkomst nietig en de ingestelde vordering mitsdien niet ontvankelijk.

VLAAMSCHE JURISTEN,

Gebruikt en verspreidt de Vlaamsche wetenschappelijke rechtslitteratuur.

Prof. M. A. KLUYSKENS: Beginselen van Burgerlijk Recht.
I. De Verbintenissen (2e druk).
II. De Erfenissen.
III. De Schenkingen en Testamenten.

Prof. M. N. GUNZBURG: Het Huwelijkscontract.

Prof. M. L. FREDERICQ: Beginselen van het Belgische Handelsrecht. I en II.

Prof. M. P. BELLEFROID: Dictionnaire Français-Néerlandais des termes de droit (3e druk).

Fiscale Kroniek

DE MEERHEID DER INSCHRIJVINGSRECHTEN

Het is sinds de wet van 30 Augustus 1913 dat bij het inschrijven van een bordereel in zekere gevallen twee of meer hypotheekrechten worden geïnd.

De meerheid wordt gesteund op het bestaan van verscheidene hypotheekrechten tot zekerheid van één schuldvordering. De talrijkste toepassingen dezer meerheid van hypotheekrechten ontmoeten wij bij het verleenen van een hypotheekrecht door twee echtgenooten op gemeene goederen en op eigen goederen, en ook door een weduwe of en weduwnaar eenerzijds en de kinderen anderzijds op goederen eigen aan de weduwe eenerzijds en onverdeeld met de kinderen anderzijds. De eenige mildering door het Bestuur verleend geldt het verleenen eener hypotheek door echtgenooten gemeen in goederen wanneer de echtgenoot benevens de goederen der gemeenschap slechts goederen aan hem eigen in pand geeft. (Beslissing van 23 April 1914. Rec. Gén. Nr 15390).

Toegevend is het Bestuur nog wanneer de naakte eigenaar en de vruchtgebruiker de eigenaar der gebouwen en de eigenaar van den grond, een zelfde goed verpanden. (Beslissingen van 6 Februari 1914 en 11 Augustus 1931. Rec. Gén. Nrs 15373 en 17015).

Deze rechtspraak werd door het Bestuur vastgesteld en tot dusver heeft de rechtsleer zich daar bij neergelegd.

Een critisch onderzoek van het vraagstuk wijst echter uit dat de stelling door het Bestuur voorgestaan niet te verantwoorden is.

***

Het hypotheekrecht wordt gevestigd door de notarieele akte en bestaat onverminkt zonder inschrijving. De inschrijving is slechts vereischt om het hypotheekrecht tegenover derden te kunnen inroepen. De inschrijving is aldus eene formaliteit die het hypotheekrecht niet vestigt.

Vóór de wet van 1913 werd het inschrijvingsrecht gevestigd door de wet van 21 Ventose Jaar VII « sur l'inscription des créances hypothécaires ». (Art. 19).

Voortgaande op het feit dat dit recht geheven werd op de schuldvordering werd er b.v. beweerd door de rechtsleer dat bij het inschrijven van een bijkomende hypotheek voor een reeds ingeschreven hypotheek geen tweede hypotheekrecht kon geheven worden. Het Bestuur paste een tweede hypotheekrecht toe op de overweging dat het inschrijvingsrecht een louter loon was voor de formaliteit.

Wat niet betwist werd was het heffen van een nieuw inschrijvingsrecht op vernieuwingen van inschrijvingen. Art. 1 der wet van 3 Januari 1824 voorzag dit trouwens uitdrukkelijk en de rechtsleer trad deze zienswijze bij niet omdat het inschrijvingsrecht een formaliteitsloon was, maar omdat de inschrijving slechts een tijdelijk rechtsgevolg medebracht en dus bij een nieuwe inschrijving het nieuw verkregen rechtsgevolg belastbaar was.

Een groep betwistingen ontstond nog omtrent het inschrijven van een hypotheek voor toekomstige of eventueele schuldvorderingen waarover de wet van 6 Messidor Jaar VII handelde, en mede over het heffen van het inschrijvingsrecht op de bijkomende sommen en die ermede verband hielden. Er was op 24 Maart 1873 een bizondere wettelijke beschikking getroffen voor de gedeeltelijke heffing van onschrijvingsrechten op kredietopeningen.

***

De wet van 30 Augustus 1913 bestaat uit drie verscheidene gegevens:

1) Het memorie van toelichting dat aan de hervorming een breeden theoretischen ondergrond gaf. Schuldvordering en hypotheek zijn verscheiden. Er moet dus een einde gesteld worden aan de heffing van het inschrijvingsrecht op de schuldvordering. Slechts de heffing op de hypotheek is te verdedigen.

2) De tekst. Art. 27, « Le droit d'inscription est dû pour toute inscription d'hypothèque autre que l'hypothèque légale, sur le montant en principal et accessoires des sommes pour lesquelles l'inscription est requise ».

3) De circulaire van 20 Sept. 1913 die eigenlijk het princiep der meerheid van rechten het eerst vooropstelde. In de memorie van toelichting is daarover niets uitdrukkelijks te vinden.

***

Onbetwistbare gevolgen van de hervorming van 1913:

1) Het heffen van het inschrijvingsrecht op bijkomende hypotheken.

2) Het onmiddellijk heffen van het inschrijvingsrecht op de inschrijvingen van hypotheken voor toekomende schulden (kredietopeningen).

3) Het inschrijvingsrecht wordt niet alleen op de hoofdsom maar op alle bijkomende inschrijvingen geheven.

Een historische studie zou uitwijzen dat deze drie doelstellingen niet zoo grondig het oorspronkelijk regiem wijzigden daar reeds onder de vroeger wetgeving deze gedragslijn verdedigd en toegepast werd, minstens gedeeltelijk.

***

De vraag is nu: is daarenboven de meerheid van rechten door artikel 27 der wet van 30 Augustus 1913 gevestigd? Dat is immers een nieuwe regel.

Tegen het heffen van verscheidene inschrijvingsrechten op het inschrijven van een enkel bordereel voeren wij drie overwegingen aan:

I) De tekst van artikel 27:

a) « Toute inscription d'hypothèque » en niet « inscription de toute hypothèque ».

b) « Le droit ... est dû ... sur le montant en principal et accessoires des sommes pour lesquelles l'inscription est requise ». Niet « pour lesquelles une hypothèque a été constituée ».

c) De circulaire van 1913 erkent trouwens dat de meerheid niet vloeit uit den tekst der wet maar: « du principe déposé dans la loi ».

Dit princiep is het grandioze opzet der memorie, het inschrijvingsrecht te vestigen op de hypotheek en niet op de schuldvordering.

De circulaire stelt als verbandhoudend voor twee princiepen die eigenlijk tegenstrijdig zijn: « Le droit s'attache à la formalité » eenerzijds « le droit s'attache à l'hypothèque » anderzijds.

Is het inschrijvingsrecht op het hypotheekrecht gesteund dan is niet gewettigd het heffen van een hypotheekrecht op inschrijvingen voor toekomstige of eventueele schuldvorderingen noch op de inschrijving van bijkomstige sommen. Dit hypotheekrecht bestaat niet bij de inschrijving.

De formaliteit bestaat in het inschrijven « du contenu aux bordereaux ». (Art. 83 der Hypotheekwet). Dat is de formaliteit. Ons hypotheekrecht schrijft geen inschrijving voor, voor elk hypotheekrecht.

De formaliteit is dus heelemaal verscheiden van het bestaan der hypotheken.

Onze stelling is dus: Nooit geen meerheid voor één formaliteit.

2) De ingebeelde verscheidenheid der hypotheekrechten.

Een recht van hypoteek is een zakelijk recht, maar dat geen recht geeft op het goed.

Het heeft slechts recht het goed te verkoopen om op de koopsom bij voorrecht de verpande schuldvordering te innen. Het is dus min een recht op het goed dan een recht op de schuldvordering.

Indien verscheidene goederen worden verpand blijft de hypotheek ondeelbaar — de schuldeischer kan naar goeddunken elk goed verkoopen en eens de schuld betaald vervalt alle hypotheekrecht op de andere goederen.

Indien nu voor eene schuldvordering hypotheekrecht verleend wordt door één eigenaar of door verscheidene eigenaars is het hypotheekrecht, het zakelijk recht van den schuldeischer, absoluut identiek alsof dit hypotheekrecht door een enkelen eigenaar werd verleend. De meerheid van eigenaars brengt dus geen meerheid van hypotheken mede. Het immaterieele karakter van het hypotheekrecht sluit dus essentieel alle mogelijkheid uit van fractioneering der hypotheek.

3) In het registratierecht wordt het hypotheekrecht niet uitdrukkelijk genoemd. In Frankrijk en in België (niet in Nederland toen de Frimaire wet daar nog van kracht was) wordt nochtans het hypotheekrecht gelijkgesteld met de borgstelling. Indien nu voor een schuld aangegaan door A drie andere personen B, C en D hypotheek verleenen elk op een eigen goed zal er drie maal borgstellingsrecht geheven worden?

In Frankrijk en in België is de rechtspraak unaniem om slechts eenmaal het evenredig recht der borgstelling te heffen omdat slechts « une seule garantie » une « seule sûreté » (Wahl) bestaat. De schuldeischer zal slechts eenmaal zijn schuld kunnen vorderen. (Beslissing 27 Maart 1868. Rec. Gén. Nr 6826).

In Frankrijk neemt de administratieve rechtspraak aan dat slechts één vast recht kan geheven worden indien een tweede hypotheeksteller bij een afzonderlijke akte hypotheekrecht verleent. (Naquet. Traité. Tome II. Nr 533).

Wat nog karakteristieker is. Indien een echtgenoote benevens haren echtgenoot hypotheekrecht op haar eigen goed verleent wordt zij zelf niet als derden hypotheeksteller behandeld. (1)

4) Een zwakker argument kan gevonden worden in de uitsluiting van alle meerheid van registratierechten op de handlichting van een inschrijving. Waarom wordt daar van geen meerheid van hypotheken gesproken? (2)

Notaris P. THUYSBAERT.

(1) Beslissingen van 13 Juli 1858. (Rec. Gén. nr 3474. — Beslissingen van 31 December 1855 en 28 October 1852 (Rec. Gén. nr 2677).

(2) Een uitgebreide studie over de meerheid der rechten zal weldra in druk verschijnen.

Mededeelingen

STUDIECOMMISSIE DER KAMER VAN NOTARISSEN TE DENDERMONDE

Op 17 September l.l., werd door de Kamer der Notarissen voor het rechterlijk arrondissement Dendermonde, de studiecommissie ingesteld.

De kranige Voorzitter der Kamer, Mter De Windt, van Aalst, den wenk involgend door de Vrije Federatie der notarissen aan alle Kamers gegeven, had reeds op de jaarlijksche algemeene vergadering deze inrichting voorgesteld die thans bepaald werd doorgevoerd.

Op de eerste vergadering werden de statuten vastgesteld der studiecommissie en werd een grondige bespreking gewijd aan het vraagstuk der meerheid van inschrijvingsrechten door den Hypotheekbewaarder op de inschrijving een één bordereel in bepaalde gevallen geheven (1). De studiecommissie kwam tot het besluit dat deze meerheid van rechten, die sinds 1913 onbetwist wordt toegepast, niet te verantwoorden is. Er zal dan ook door de Kamer gezorgd worden om dit vraagstuk aan de uitspraak der rechterlijke macht voor te leggen.

De verder te bestudeeren onderwerpen werden aangewezen en deze heilzame oprichtingsvergadering werd daarop gesloten door een lunch door de Kamer aangeboden.

Mag hier de wensch tot uiting komen dat weldra over het gansche land deze studiecommissies tot stand zouden komen en dat de Vlaamsche studiecommissies een verbinding zouden zoeken in ons Rechtskundig Weekblad.

(1) In de Fiscale Kroniek wordt de bondige samenvatting gegeven die aanleiding gaf tot de bespreking.

Wetgeving

STAATSBLAD 3 OOGST 1932

Wet houdende de taalregeling in het lager en in het middelbaar onderwijs. (1)

De Kamers hebben aangenomen en Wij bekrachtigen hetgeen volgt:

HOOFDSTUK I. — Lager onderwijs

I. — Vlaamsche streek, Waalsche streek en Duitschsprekende gemeenten

Artikel 1. — De taal van het onderwijs, in de gemeentelijke, aangenomen en aanneembare bewaarscholen en lagere scholen, is het Nederlandsch in de Vlaamsche streek van het land, het Fransch in de Waalsche streek en het Duitsch in de Duitschsprekende gemeenten.

Art. 2. — De kinderen wier moedertaal of gebruikelijke taal niet de taal is van de streek hebben het recht het onderwijs in hun moedertaal te ontvangen. Echter zullen de gemeenten en de besturen van aangenomen of aanneembare scholen oordeelen over de wezenlijkheid van die behoefte op taalgebied en over de gepastheid daaraan te gemoet te komen. De kinderen wier ouders de Belgische nationaliteit niet bezitten komen niet in aanmerking.

Art. 3. — De gemeenten en de besturen van de aangenomen of aanneembare scholen kunnen, van het vijfde lagere studiejaar af, een didactischen leergang in de tweede taal inrichten.

Op verzoek van gezinshoofden die vijf en twintig kinderen per studiegraad vertegenwoordigen, zal de Minister, na het advies van de plaatselijke schooloverheid te hebben ingewonnen, op het programma van den derden en den vierden graad,

(1) Senaat.
Documenten. — 1929-1930, Nrs 142, 143, 228. — 1930-1931. Nrs 112, 134, 149, 172, 192, 193, 196, 220. — 1931-1932. Nrs 141 en 145.
Handelingen. — Vergaderingen van 20 en 21 Mei; 30 Juni; 1, 2, 8, 9 en 14 Juli; 27, 28 en 29 October; 3 en 4 November 1931; 6, 7 en 12 Juli 1932.
Kamer der volksvertegenwoordigers.
Documenten. — 1931-1932. Nrs 165, 183, 188, 202 en 236.
Handelingen. — Vergaderingen van 20 en 21 April; 4 en 11 Mei; 1, 2, 3, 8, 9, 10, 15 en 30 Juni 1932.

een facultatieven leergang in de tweede taal inschrijven, waarvan de lessenrooster op dezelfde wijze zal worden vastgesteld.

De bij alinea's 1 en 2 voorziene leergangen zullen niet meer dan drie uren in den derden en dan zes uren in den vierden graad in beslag nemen.

Het met die leergangen belaste personeel zal onder het gewoon personeel van de plaatselijke scholen worden aangeworven.

Art. 4. — Van den tweeden lageren studiegraad af, zijn de kinderen die toegelaten zijn in de bij het tweede artikel voorziene klassen, er toe gehouden de taal van de streek aan te leeren, zoodanig dat zij, op het einde van den derden lageren graad, met vrucht kunnen volgen hetzij de leergangen van den vierden lageren graad, hetzij de leergangen van het vakonderwijs, hetzij de leergangen van het middelbaar onderwijs, die in de taal van de streek gegeven worden.

II. — Brusselsche agglomeratie en taalgrens

Art. 5. — In de scholen van de Brusselsche agglomeratie en van de tweetalige gemeenten op de taalgrens, is de onderwijstaal de moedertaal of de gebruikelijke taal van het kind.

Art. 6. — In de bij het vorig artikel bedoelde gemeenten is het onderricht van de tweede landstaal verplicht vanaf het derde lagere schooljaar, tot minstens drie uren per week, zonder ooit zes uren te mogen overschrijden.

Bijaldien de plaatselijke omstandigheden deze maatregelen wettigen, kan, in dezelfde gemeenten, bij een koninklijk besluit, waarover in den Ministerraad beraadslaagd en dat in den « Moniteur » bekendgemaakt werd, machtiging worden verleend om het onderricht van de tweede taal vóór het derde studiejaar te doen aanvangen en herhalingsleergangen in de tweede taal in te richten, zonder dat er mag worden afgeweken van het algemeen principe bij artikel 5 voorzien en zonder dat het derde van den algemeenen lessenrooster mag overschreden worden.

III. — Gemeenschappelijke bepaling

Art. 7. — In geval van twijfel over de stiptheid der verklaring van het gezinshoofd wat betreft de moedertaal of de gebruikelijke taal van het kind, wordt er, in den loop van de eerste maand van het schooljaar, tot een onderzoek overgegaan door een jury bestaande uit twee leden van het toezicht en het schoolhoofd of den door hem aangewezen onderwijzer. Is de beslissing van de jury ontkennend, dan kunnen het schepencollege en het private schoolbestuur, evenals het betrokken gezinshoofd, daarvan in hooger beroep gaan bij den bevoegden Minister.

HOOFDSTUK II. — Middelbaar onderwijs

A. — Athenaea en middelbare scholen

I. — Vlaamsche streek, Waalsche streek en Duitschsprekende gemeenten

Art. 8. — In de instellingen beheerd door de wet tot regeling van het middelbaar onderwijs is de taal van het onderwijs het Nederlandsch, het Fransch of het Duitsch, naar gelang die instellingen onderscheidenlijk gelegen zijn in de Vlaamsche streek, in de Waalsche streek of in een Duitschsprekende gemeente.

Art. 9. — De thans bestaande bijzondere taalafdeelingen blijven behouden zoolang hun bezoek, door leerlingen behoorend tot een der drie hieronder aangegeven categoriën, zulks wettigt:

a) Thans ingeschreven leerlingen;

b) Leerlingen die thans hun lagere studiën doen in bijzondere taalklassen en die geen voldoende kennis van de streektaal konden opdoen om met vrucht het normaal regime te kunnen volgen, ingesteld krachtens artikel 8;

c) Leerlingen van Belgische nationaliteit, wier moedertaal of gebruikelijke taal niet de taal der streek is en die hunne lagere studiën hebben gedaan of hunne middelbare studiën hebben aangevangen in een instelling welke niet onderworpen is aan het taalregime dezer streek, mits er ten minste acht per studiejaar zijn en zij zich niet vrijwillig aan het gewestelijk lager regime hebben onttrokken.

Tot de opheffing dezer bijzondere afdeelingen wordt, eventueel, besloten bij een met redenen omkleed koninklijk besluit, in den « Moniteur » bekendgemaakt. Deze opheffing kan gedeeltelijk zijn en geleidelijk van jaar tot jaar geschieden.

Art. 10. — In elk studiejaar worden ten minste vier uren les per week besteed aan het onderricht van een tweede taal. Is deze tweede taal een van beide landstalen, dan kunnen gezinshoofden het grondig onderwijs er van eischen. Dit aanvullend onderwijs blijft facultatief.

Art. 11. — Steunend op de plaatselijke omstandigheden en namelijk gelet op het taalregime van de onderwijsinstellingen van de streek, mag de Minister het grondig onderwijs van het Fransch of van het Nederlandsch op het programma brengen. Dit onderwijs blijft facultatief. Zijn inrichting mag geen afbreuk doen aan het door artikel 8 gehuldigd algemeen beginsel.

II. — Brusselsche agglomeratie en taalgrens

Art. 12. — In de instellingen gelegen in de Brusselsche agglomeratie en in de tweetalige gemeenten op de taalgrens, is de taal van het onderwijs de moedertaal of de gebruikelijke taal van de leerlingen.

Art. 13. — In de bij het vorig bedoelde instellingen, is het onderricht van het Fransch verplicht onder het Vlaamsch regime en het onderricht van het Nederlandsch verplicht onder het Fransch regime. Echter mag de inrichting van dit onderwijs niet voor gevolg hebben, aan de moedertaal haar voorrang als onderwijstaal te ontnemen.

B. — Voorbereidende afdeelingen der middelbare scholen

I. — Vlaamsche streek, Waalsche streek en Duitschsprekende gemeenten

Art. 14. — De taal van het onderwijs in de lagere klassen (voorbereidende afdeelingen(toegevoegd aan de middelbare scholen, is het Nederlandsch in de Vlaamsche streek van het land, het Fransch in de Waalsche streek en het Duitsch in de Duitschsprekende gemeenten.

Art. 15. — De kinderen wier moedertaal of gebruikelijke taal niet de taal der streek is, hebben het recht het onderwijs in hun moedertaal te ontvangen. De bevoegde Minister oordeelt echter over de werkelijkheid van deze behoefte en over de gepastheid daarin te voorzien. De kinderen wier ouders de Belgische nationaliteit niet bezitten, komen niet in aanmerking.

Art. 16. — De Minister van Kunsten en Wetenschappen kan, vanaf het vijfde studiejaar, een didactischen leergang van de tweede taal inrichten.

Op verzoek van een zeker aantal gezinshoofden

met te zamen ten minste vijf en twintig leerplichtige kinderen, moet die leergang worden ingericht; doch het volgen ervan is facultatief voor de kinderen wier ouders hem niet hebben aangevraagd.

De bij alinea's 1 en 2 voorziene leergangen worden ingericht overeenkomstig de regelen vastgesteld voor de overeenstemmende klassen van het lager onderwijs.

Art. 17. — Vanaf den tweeden graad der lagere studiën, zijn de leerlingen, toegelaten tot de krachtens artikel 15 opgerichte bijzondere klassen, gehouden de taal der streek derwijze te leeren, dat zij met vrucht de lessen van het middelbaar onderwijs kunnen volgen. Een koninklijk besluit regelt de toepassing van deze bepaling.

II. — Brusselsche agglomeratie en taalgrens

Art. 18. — In de lagere klassen (voorbereidende afdeelingen) toegevoegd aan de middelbare scholen gelegen in de Brusselsche agglomeratie en in de tweetalige gemeenten op de taalgrens, is de onderwijstaal de moedertaal of gebruikelijke taal van het kind.

Art. 19. — In de bij vorig artikel bedoelde klassen, is het onderricht van de tweede landstaal van af het derde studiejaar verplicht tot minstens drie uren per week, zonder ooit zes uren te mogen overschrijden.

Bijaldien de plaatselijke omstandigheden deze maatregelen wettigen, kan, in dezelfde klassen, bij een koninklijk besluit waarover in den Ministerraad beraadslaagd en dat in den « Moniteur » bekendgemaakt werd, machtiging worden verleend om het onderricht van de tweede taal vóór het derde studiejaar te doen aanvangen, en herhalingsleergangen in de tweede taal in te richten, zonder dat er mag worden afgeweken van het algemeen principe bij artikel 18 voorzien en zonder dat het derde van den algemeenen lessenrooster mag overschreden worden.

C. — Gemeenschappelijke bepalingen

Art. 20. — In geval van twijfel over de stiptheid der verklaring van het gezinshoofd, wat betreft de moedertaal of de gebruikelijke taal van het kind, wordt er in den loop van de eerste maand van het schooljaar, tot een onderzoek overgegaan door een jury samengesteld uit het hoofd der instelling of zijn afgevaardigde, voorzitter, en twee leden van het leeraarskorps, waarvan een leeraar de eerste en de andere de tweede taal onderwijst. De opziener van den Staat, evenals het betrokken gezinshoofd kunnen bij den bevoegden Minister van de beslissing der jury in hooger beroep gaan.

HOOFDSTUK III. — Onderscheidene bepalingen

Art. 21. — Maken deel uit van de Brusselsche agglomeratie, de gemeenten welke door de wet op het taalgebruik in bestuursaangelegenheden in die agglomeratie zijn gerangschikt.

Worden als tweetalig aangemerkt, de gemeenten op de taalgrens, welke, door dezelfde wet, als dusdanig worden opgegeven.

Art. 22. — In iedere gemeente waar, op grond van de tienjaarlijkscke volkstelling, de aanwezigheid van een bevolking van meer dan 20 t. h. wordt vastgesteld, welke gewoonlijk een andere taal spreekt dan de taal van de streek, mag het onderricht van die tweede taal, bijaldien de gemeenten en de besturen van de aangenomen of aanneembare scholen er alzoo over beslissen, van af den tweeden graad aanvangan.

Art. 23. — Bij de toepassing van de tegenwoordige wet op de Duitschsprekende gemeenten en op die van de Duitsche taalgrens, kunnen afwijkingen, door de plaatselijke omstandigheden gewettigd, bij met redenen omkleed en in den « Moniteur » bekendgemaakt koninklijk besluit worden verordend.

Art. 24. — Ten einde, in de inrichtingen van middelbaar onderwijs, de grondige studie van de tweede landstaal te verzekeren, mag de Minister van Kunsten en Wetenschappen daarin voorzien door middel van algemeene leergangen, bijaldien in private schoolinrichtingen van de streek één of meer vakken van het programma, door middel van andere talen dan de taal der streek, worden aangeleerd.

Voor de aflevering en de homologatie van de getuigschriften van middelbaar onderwijs wordt met dit onderwijs geen rekening gehouden.

Art. 25. — Elke beslissing vanwege plaatselijke schooloverheden, betreffende een verandering aan het taalregime toegebracht, moet ter kennis worden gebracht van den Minister van Kunsten en Wetenschappen.

Art. 26. — Om voortaan toegelaten te worden hetzij in het Fransch, hetzij in het Nederlandsch, hetzij in het Duitsch te onderwijzen, dient ieder lid van het onderwijzend persooneel een diploma over te leggen, getuigende dat hij een grondige kennis bezit van de taal van zijn onderwijs.

Art. 27. — De Minister van Kunsten en Wetenschappen zal opzieners er inzonderheid mede belasten, van den aanvang van het schooljaar af, de toepassing van de bepalingen dezer wet na te gaan.

Die opzieners worden bij koninklijk besluit benoemd op een dubbel gestelde lijst van candidaten voorgedragen door de « Académie royale de langue et de littérature françaises » en door de Koninklijke Vlaamsche Academie voor taal- en letterkunde.

Art. 28. — De bepalingen van de wet tot inrichting van het lager onderwijs betreffende het terugtrekken van de schooltoelagen wegens niet-naleving van de wettelijke voorschriften, zijn van toepassing in geval van overtreding der voorschriften bevat in de artikelen 1 tot 7, 25 en 26 van de tegenwoordige wet.

In geval van niet-naleving van de wettelijke voorschriften, tot tweemaal toe vastgesteld door de bij artikel 27 voorziene bijzondere opzieners, wordt de uitkeering van alle toelagen geschorst.

Art. 29. — Deze wet wordt geleidelijk van jaar tot jaar toegepast, te beginnen met het schooljaar 1932-1933.

Naar mate van de toepassing der bepalingen voorkomende onder hoofdstuk II (Middelbaar onderwijs), wordt de wet van 15 Juni 1883 ingetrokken.

Wat betreft de bepalingen in zake het lager onderwijs, kan hun toepassing met een jaar worden vertraagd, in zekere bepaalde scholen van de Brusselsche agglomeratie, waar het gebrek aan geschikt personeel dit uitstel mocht opdringen. Die noodzakelijkhied zal eventueel, door een met redenen omkleed en in den « Moniteur » bekendgemaakt besluit erkend worden. Van het schooljaar 1937-1938 af, zal geen enkele vrijstelling meer kunnen verleend worden.

Gegeven te Brussel, den 14 Juli 1932.

Necrologie

RAPHAEL DELFOSSE

Vrederechter te Moll

Grievend en smartvol was voor ons de bittere tijding.

Toen hij, bezield met geestdrift en ideaal, zijne toekomstvolle jeugd ten prijs gaf voor zijn land wist hij niet dat de bekroning van zijn heldenmoed een leven wezen zou van beproeving en van lijden.

Het was immers betrouwend en blijmoedig dat hij na een schitterende oorlogsdienst plaats nam in de rangen der Balie van Antwerpen, alwaar zijne bekwaamheid en zijn werklust hem een lange en vruchtbare loopbaan voorspelden.

En niet zonder wee zagen wij Mr Delfosse uit ons midden verdwijnen en zijn veelbelovende en hoopvolle toekomst verlaten om als Vrederechter van het Kanton Moll zijn talent en zijn wetenschap aan de Magistratuur te besteden.

Zijn inborst, zijn rechtschapenheid en zijn menschlievend gemoed, gepaard met de liefde en de toewijding waarmede hij zijn moeilijke doch verhevene taak zoo ieverig en gewetensvol vervulde, hadden hem weldra de algemeene sympathie en de hoogste waardeering verworven.

Helaas! onmeedoogend heeft de dood het werk der onherstelbare oorlogskwaal bespoedigd en den goeden en voorbeeldigen Rechter vroegtijdig aan de diepgenegen schaar zijner vrienden, den zachtmoedigen huisvader aan de teedere liefde zijner naastbestaanden ontrukt.

Wij buigen eerbiedig voor de nagedachtenis van Mr Raphaël Delfosse wiens leven een toonbeeld was van opoffering en edelmoedigheid ten bate van twee voorname maatschappelijke deugden: eer en plicht, en bieden aan zijne diepbeproefde echtgenoote en aan Mr Stoffels onze gevoelens van diepe en innige deelneming.

Uit de Pers

Nieuwe Rotterdamsche Courant (ochtendblad) Donderdag 26 Mei 1932.

STRAFREGEL EN RECLASSEERING

Rede van mevrouw B. Bakker-Nort voor de afdeeling Rotterdam van het Genootschap tot zedelijke verbetering der gevangenen.

In een gisteravond gehouden bijeenkomst van de afdeeling Rotterdam van het Genootschap tot zedelijke verbetering der gevangenen heeft mevr. mr. B. Bakker-Nort gesproken over: Strafstelsel en reclasseering.

Na een kort openingswoord van den waarnemenden voorzitter, mr. Hijmans, betoogde mevr. Bakker-Nort, dat ook de maatschappelijke instellingen van den oeconomischen nood dezer tijden den invloed ondervinden. Het Genootschap heeft zijn subsidie zien verminderen en wil nu trachten door een collecte den daardoor ontstanen achterstand weer in te halen. Voor Rotterdam is het een plicht daaraan te helpen, in deze stad heeft de wieg van het Genootschap gestaan.

Spr. trad dan in een geschiedkundige beschouwing, waarin zij constateerde, dat ten tijde van de oprichting van het Genootschap in 1823 het gevangeniswezen in ons land nog in chaotischen toestand verkeerde. Men kende nog de gemeenschappelijke opsluiting in zijn slechtsten vorm naast de lijfstraffen.

Het begrip begon toen nog maar langzamerhand door te dringen, dat de straf niet alleen wraak en vergelding moet zijn, maar gericht op verbetering van den gestrafte. De drang naar verbetering van het gevangeniswezen ging vooral uit van de Kwakers in Pennsylvanië; de naam van Elisabeth Fry is aan die beweging onafscheidelijk verbonden.

De eerste bedoeling van de oprichters van het Genootschap, de heeren Suringar, Nierstrasz, Wansink was vooral zedelijke verbetering van den gevangene. Ze streefden naar verbetering van den gevangene in de gevangenis, en naar het reiken van de broederhand aan den ontslagen gevangene. Dit laatste is dus in zijn eenvoudigsten vorm reclasseering. Het eerste geval door het Genootschap in behandeling genomen was dan ook een zuiver patronaatsgeval.

Er was dadelijk een enorme belangstelling voor het Genootschap, de dames ontbraken op de ledenlijst niet. Rotterdam was van den aanvang af een der actiefste afdeelingen, en het is dit in den loop der jaren gebleven. Is het dit nu nog niet met instellingen als zijn Schrijfkamer?

Nierstrasz voelde al dadelijk voor hulp aan de jeugdige gevangenen. In Rotterdam heeft ook de eerste kindergevangenis gestaan en ook is hier het eerste ambachtsvakonderwijs gegeven. Het Genootschap is onmiddellijk opgekomen tegen de tendenz, dat afschrikking het doel van straf moet zijn.

Geleidelijk kwam er onder Willem I al verbetering in de gevangenistoestanden. Nederland was vroeger met zijn spin- en rasphuizen een voorbeeld voor de rest van de wereld geweest. in het begin van de 19e eeuw was het dat in geenen deele. Napoleon was begonnen met in den chaos wat concentratie te brengen. Willem I was met recht een koopman-koning, hij trachtte van de gevangenis een financieele speculatie te maken. De gevangenissen waren z.i. geschikt om leger en vloot van goedkoope kleeding te voormatige arbeid en arbeid, die niet strekte tot ver-

betering van gevangenen niet in de gevangenis thuis behoorde. Het bestond in zijn tijd uit deftige menschen, maar had de goede tactiek te werken aan kapitaalvorming. In die dagen was er de gemeenschap in de gevangenis, de hoogeschool van de misdaad. In de jaren 1840 tot 1850 is onder groote belangstelling de strijd gevoerd tusschen het celstelsel en het progressieve stelsel. De fout van de vrome gedachte door de Kwakers aan het celstelsel ten gronde gelegd, was dat men alle menschen over één kam scheerde. In het Genootschap heeft men zich voor de strijdvraag zeer geïnteresseerd. Merkwaardig is het dat Suringar van voorstander van het progressieve stelsel aanhanger van het celstelsel is geworden. Waarschijnlijk heeft de opvatting van het Genootschap medegewerkt om het celstelsel in het midden van ons strafstelsel te plaatsen. In 1850 werd de eerste cellulaire gevangenis gebouwd, in 1886 eerst was de strijd uitgestreden, toen we na den « tijdelijken » Code pénal onze wetten-Modderman kregen. Deze was een warm aanhanger van het celstelsel. Men verweet hem toen sentimentaliteit en ziekelijke belangstelling voor den gevangene. Er is dus ook weer niets nieuws onder de zon, als men het Genootschap verwijt, dat het meer doet voor den misdadiger dan voor den man, die niet gezondigd heeft.

De denkbeelden over het celstelsel zijn wel door de werkelijkheid beschaamd. Niemand zal dit streng gevoerde stelsel nu nog in bescherming nemen.

Aanvankelijk zou de celstraf maar voor een deel van den straftijd gelden; het hoofdbestuur van het Genootschap meende, dat ze niet lang genoeg kon duren. Modderman is onder invloed ook van deze denkbeelden gekomen tot een termijn van 5 jaren. Meestal vragen de meer ontwikkelden in de cel te mogen blijven, de groote massa hunkert naar de gemeenschap.

De meeste juristen en pschiaters zijn tot de conclusie gekomen, dat voor den mensch als sociaal wezen de gemeenschap te verkiezen is. Het Iersche stelsel, aanvangende met een eenzame opsluiting en eindigende met de mogelijkheid van een voorwaardelijke invrijheidstelling, is het voorbeeld voor de moderne stelsels geworden. Het genootschap was het met laatstgenoemden maatregel in den beginne niet eens.

Langzamerhand zien we nieuwe ideeën doordringen, het onderwijs aan de gevangenen heeft de Staat op zich genomen. De reclasseeringsidee trad meer op den voorgrond. De eerste en voornaamste wijziging in ons strafstelsel is geweest onze kinderwetgeving, waaraan de opvoedingsgedachte ten grondslag ligt. Het Genootschap heeft een groote taak bij de totstandkoming van de kinderwetten gehad. (Rethaan Macaré).

De eenvoud van ons strafstelsel, vroeger zoo geroemd, is later een fout gebleken. Men heeft de waarde van differentiatie leeren inzien. De celstraf wordt heel wat minder toegepast dan vroeger. Er zijn rechtbanken, bij welke slechts 15 pct. van de uitgesproken straffen gevangenisstraffen zijn.

Spr. besprak dan nog het instituut van de voorwaardelijke veroordeeling, de ruimere toepassing van de geldboete. Ook de celstraf is, vooral onder minister Heemskerk, door de z.g. afwijkingen, heel wat gemetigeerd.

Staat men nu gevangenisstraf in gemeenschap voor, dan is dat op heel andere grondslagen dan vroeger. Men denke aan den arbeid, de lichaamsoefeningen, de uitvoeringen. Spr. wees verder op de wenschelijkheid van een openluchtgevangenis, waarvan we in Veenhuizen een voorbeeld hebben. Aanvankelijk slaagde de proef daarmee niet zoo goed, met de 120 uitgezochten van tegenwoordig gaat het uitstekend.

Het aantal gevangenissen is sterk teruggeloopen, dat van de gevangenen eveneens. Er zitten thans niet meer dan 6000 mannen in de gevangenissen en niet meer dan 60 vrouwen.

Dit kleine aantal is een handicap voor het bouwen van nieuwe inrichtingen, vooral voor vrouwen. De jeugdgevangenis voor vrouwen b.v. zal ook om zuinigheidsredenen in Rotterdam komen bij de bestaande.

Spr. ging ten slotte na, welke nieuwe inrichtingen op het programma staan, hoewel de economische nood ook daarin wel vertraging zal brengen. De jeugdgevangenis is er gelukkig nog gekomen, het psychopathen asyl bestaat sedert enkele jaren. Het asyl te Leiden is onvoldoende gebleken, daarnaast is Woensel gekomen; Avereest, dat thans leeg is, zal voor een dergelijke inrichting worden bestemd.

Mevrouw Bakker-Nort eindigde met een beroep te doen op allen, die daartoe in staat zijn, het Genootschap in deze moeilijke tijden te steunen. De gelden uit de overheidskas zoowel als van de gewone contribuanten stroomen veel trager dan vroeger. Op 4 Juni zette men zijn belangstelling in daden om.

Na de rede werden eenige vragen gesteld en opmerkingen gemaakt.

Rechterlijk leven

Bij koninklijke besluiten van 21 Sept. 1932:

Is aan den heer Gonmaerts (F. P.), op zijn verzoek, ontslag verleend uit zijn ambt van griffier van het vredegerecht van het kanton Deynze.

Hij mag zijn aanspraak op pensioen doen gelden en is gemachtigd tot het voeren van den eeretitel van zijn ambt;

Zijn tot deurwaarder bij de rechtbank van eersten aanleg te Kortrijk benoemd:

De heer Crochon (J. F.), candidaat deurwaarder te Iseghem, ter vervanging van wijlen den heer Cardoen;

De heer Duprez (R. A.), candidaat deurwaarder te Baeleghem, ter vervanging van wijlen den heer Vandermeiren.

VOORDRACHTLIJST

van kandidaten voor eene vacante plaats van raadsheer in het Hof van Beroep te Brussel.

Kandidaten van het Hof van beroep:

Eerste kandidaat: de heer Capellen, rechter in de rechtbank van eersten aanleg te Charleroi;

Tweede kandidaat: de heer Marcoux, rechter in de rechtbank van eersten aanleg te Bergen.

Kandidaten van den provincieraad:

Eerste kandidaat: de heer Marcoux;

Tweede kandidaat: de heer Vandam, ondervoorzitter in de rechtbank van eersten aanleg te Charleroi.

Uitgever: Drukk. « Themis ».
Best.: R. Van Cauteren
Korte Ridderstraat, 22, Antwerpen. — Tel.: 200.95